

3 Aruba

Wever-Croes ook komende 4 jaar MEP-leider

9 Wereld

Paus eindigt bezoek VS met openluchtms

10 Financieel

Shell stopt met olieboringen bij Alaska

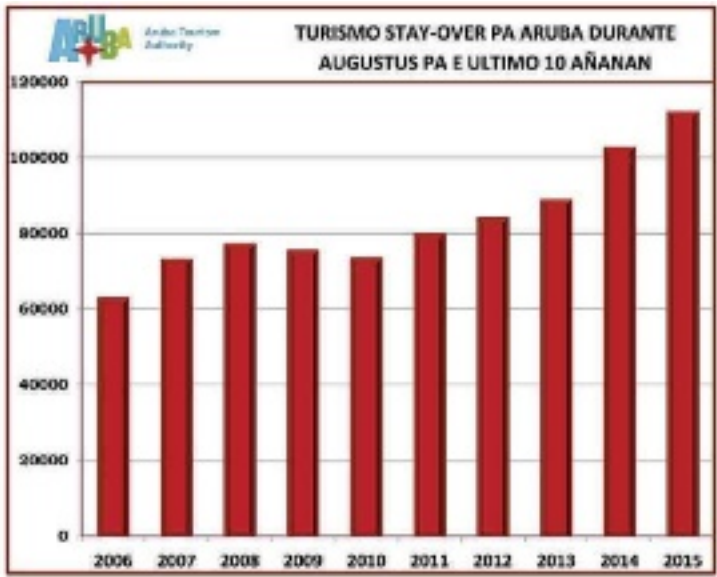
12 Sport

Barcelona verliest Messi

Toerisme in eerste 8 maanden met 14,8 procent gegroeid

Aantal Venezolaanse toeristen sterk toegenomen

ORANJESTAD — In de eerste acht maanden van dit jaar bezochten al 191.798 Venezolanen Aruba, een stijging van 49,9 procent vergeleken met dezelfde periode vorig jaar. Het aantal cruistoeeristen nam af met 18,2 procent, ruim 80.000 passagiers. Dit zijn de uitschieters in de toerismecijfers die Aruba Tourism Authority (ATA) onlangs bekendmaakte.

Het gaat om de zogenaamde Year-to-Date (YTD) cijfers, waarbij alles vanaf het begin van het jaar (1 januari) tot de datum van de meting (31 augustus) bij elkaar wordt opgeteld. Vergeleken met vorig jaar is het totale toerisme gegroeid met 14,8 procent. Er kwamen gemiddeld iets minder Europeanen naar Aruba (-1,8 procent). De Noord- en Latijns-Amerikaanse markt werden groter met respectievelijk 8,4 en 34 procent.

Venezuela

Onder de Latijns-Amerikaanse markt vallen ook de Venezolanen. In de YTD-cijfers is te zien dat er tot nu toe 63.833 Venezolanen meer naar Aruba zijn gekomen dan in dezelfde periode vorig jaar. In een toespraak tijdens de viering van World Tourism Day vorige week, liet ATA-directeur Ronella Tjin Asjoe-Croes weten dat de meeste Venezolanen een krap budget hebben en op zoek zijn naar Amerikaanse dollars. “Ze proberen zo zuinig mogelijk te leven, zodat ze veel dollars mee terug kunnen nemen.” ATA is alert op deze groep, omdat het een belangrijke en

grote markt is, maar ‘het monitoren van deze groep is lastig’.

Augustus

Voor de maand augustus maakte ATA ook de cijfers bekend. Afgelopen maand reisden 4222 Venezolanen hierheen, wat een stijging is van 13 procent ten opzichte van augustus 2014. Volgens ATA is deze stijging normaal en naar verwachting. De meerderheid van deze mensen blijft drie nachten en het aantal dat één of zeven nachten blijft, neemt af. Er kwamen ook meer toeristen uit Noord-Amerika en Canada (+11 procent), Latijns-Amerika (+6,8 procent) en Europa (+7,1 procent). Vergeleken met vorig jaar steeg het totale aantal bezoekers met 9,2 procent. Aruba zag 111.471 toeristen komen en gaan in augustus.

Cruisetoerisme

Het cruisetoerisme daalt nog steeds. De YTD-cijfers laten zien dat er 360.235 cruistoeeristen geweest, terwijl dit er vorig jaar nog 440.569 waren. Een verschil van 80.334 passagiers. Maar ook vorig jaar was dit al lager dan in 2013. In het persbericht laat ATA weten dat de daling dit jaar mede komt door een annu-

lering van Gemini, waarvan schepen de afgelopen jaren wekelijks Aruba bezochten. Voor 2016 is de verwachting hoog. Toerisme-minister Otmar Oduber liet vorige week, tijdens een toespraak bij de viering van World Tourism Day, weten dat hij gaat voor een recordaantal bezoekers, namelijk 700.000, wat een stijging moet zijn van 14,8 procent ten opzichte van dit jaar. Een rekensom leert dat de teller dit jaar op 609.756 cruise-passagiers moet komen en dat er dus vanaf 31 augustus nog 249.521 passagiers worden verwacht. De verwachtingen zijn gebaseerd op boekingen van Holland America Line, Royal Caribbean Cruises, Celebrity en P&O. Zij boekten voor 2016 al meer bezoeken dan voor dit jaar.

Miljarden

Het toerisme leverde Aruba in 2014 meer op dan het vorige jaar (+7,3 procent). Het gaat om een toename van 211,7 miljoen florin extra. In totaal incasseerde de economie 2,9 miljoen florin uit het toerisme. Volgens cijfers van Centrale Bank Aruba geven toeristen ook dit jaar meer uit. In het eerste kwartaal van vorig jaar spendeerden bezoekers 810,7 miljoen florin, terwijl dezelfde periode dit jaar 864,4 miljoen opleverde.

Cuba

Het lijkt erop dat Cuba een groeiende concurrent is voor Aruba. Ons eiland is vooral in trek bij Noord-Amerikanen en Canadezen. In het eerste halfjaar dat reizen tussen Amerika en Cuba weer mogelijk is, bezochten bijna 87.000 Amerikanen het land. Cuba wordt van de hele Cariben het meest opgezocht op Air BNB, een populaire logies-website. De meeste hotelkamers daar zijn all-inclusive, in andere Caribische landen is dit 70 procent. In tegenstelling tot Aruba waar dat voor 34 procent van de hotelkamers geldt. Uit onderzoek van de World Tourism Organisation (UNWTO) blijkt dat 80 procent van de toeristen een all-inclusive vakantie wil. ATA zegt deze trends en ontwikkelingen nauwgezet in de gaten te houden.

Rode superbloedmaan

Foto: Frits van Dijk

ORANJESTAD — Afgelopen nacht tuurden miljoenen mensen naar de nachtelijke hemel waar zich een bijzonder natuurverschijnsel voltrok. Een volledige maansverduistering waarbij het hemellichaam ook nog eens rood kleurde en aanvankelijk veel groter leek dan normaal. De verduistering, waarbij de schaduw van de aarde op de maan valt, begon rond negen uur gisteravond, lokale tijd, en een goed uur later was de maan volledig verduisterd. Het zonlicht ging wel langs de aarde en dit licht wordt altijd afgebogen naar de maan. Rood licht wordt het beste afgebogen en daarom kleurde de maan rood. Op dat moment stond de maan al veel hoger aan de hemel en was hij weer een stuk kleiner dan aan het begin van de avond. Rond half één 's nachts was de verduistering voorbij. Een verduistering van de maan en de rode kleur komen vaker voor, maar tegelijkertijd is zeldzamer. De laatste keer was in 1982 en naar verwachting duurt tot het tot 2029 voordat het verschijnsel weer te zien is.

Obama bereid tot samenwerking Iran en Rusland

NEW YORK — De Amerikaanse president Barack Obama is bereid samen te werken met Rusland en Iran aan een oplossing van de crisis in Syrië. Obama beklemtoonde dit vandaag in zijn toespraak tot de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Iran en Rusland steunen de regering van de Syrische president Bashar al-Assad. Obama noemde hem ‘een tiran’ in zijn toespraak. Westerse mogendheden hebben lange tijd geëist dat Assad eerst opstapt voor er over een overgangsregering kan worden gesproken. Obama sprak vandaag echter over ‘een beheerste overgang’ om Syrië ‘weg van Assad’ te leiden. Rusland maakt zich op om Assad met omvangrijk militair ingrijpen overeind te houden. Assads troepen lijken uitgeput in de strijd tegen jihadisten, inclusief die van Islamitische Staat (IS). Obama noemde dat een ‘apocalyptische sekte’ met wie geen

akkoord mogelijk is. De Russische president Vladimir Poetin heeft de toespraak van Obama gemist. Obama stak van wal in de grote zaal in het hoofdkwartier van de VN in New York, terwijl Poetin op het vliegveld in de VS arriveerde. Obama beklemtoonde in zijn speech dat de huidige sancties tegen Rusland niet zijn bedoeld om terug te keren naar een Koude Oorlog. Hij ontmoet Poetin later vandaag. De Amerikaanse president kwam als vierde spreker aan het woord. De dag van toespraken van wereldleiders werd geopend met de speech van VN-chef Ban Ki-moon. Poetin is vandaag de achtste spreker. Koning Willem-Alexander, de eerste Nederlandse vorst die deze vergadering toespreekt, stond als veertiende gepland tussen de staatshoofden van Mozambique (Filipe Nyusi) en Kazachstan (Nursultan Nazarbayev) in.

Frank Martinus Arion overleden

Foto: Ken Wong

Trudi Martinus-Guda, de overleden schrijver en hun dochter Margina Isis.

WILLEMSTAD — De Curaçaose schrijver **Frank Martinus Arion, pseudoniem van Frank Efraim Martinus (78), is gisteravond overleden. Dat bevestigt de minister van Cultuur Irene Dick (PS). Aanstaaende vrijdag staat de minister stil bij de rol van de schrijver voor de standaardisering van het Papiaments. Dat doet ze op de school die hij mede heeft opgericht, Skol Humanista na Papiamentu (FSHP).**

nieuws dat hij is overleden. Volgens minister Dick heeft Martinus Arion veel betekend voor het ontastbaar cultureel erfgoed van Curaçao, namelijk het Papiaments. Hij heeft zich ruim dertig jaar ingezet om het Papiaments naar een hoger niveau te tillen en de aanzien voor deze creoolse taal te verhogen. Ook heeft Arion gewerkt aan educatiemateriaal in het Papiaments. “Mijn diepste condoleances gaan uit naar zijn familie, echtgenote en dochter en de gemeenschap van Skol Humanista na Papiamentu en iedereen van de taalgemeenschap op Curaçao”, aldus de minister. Martinus Arion schreef in het Nederlands en het Papiaments. Zijn beroemdste boek is ‘Dubbelspel’, de roman waarmee hij in 1973 debuteerde. Een boekverfilming is in de maak. De productie is dit weekeinde begonnen.

Separatisten winnen Catalaanse verkiezingen

BARCELONA — De Catalaanse regionale verkiezingen zijn gisteren gewonnen door de partijcoalitie **Junts pel Sí (Samen voor 'ja')** van zittend premier **Artur Mas**. De stembusgang leverde **Junts pel Sí 62 zetels in het parlement op. Daarmee is geen absolute meerderheid bereikt, maar samen met het ultralinkse CUP is die er wel. CUP, dat net als Junts pel Sí voor onafhankelijkheid is, heeft tien zetels behaald.**

Het is maar de vraag of de uitslag van gisteren betekent dat Catalonië echt onafhankelijk wordt van Spanje. Hoewel Junts pel Sí en CUP in het 135 zetels tellende parlement wel een meerderheid hebben, halen ze die waarschijnlijk niet in het aantal stemmen. Nadat iets meer dan 90 procent van de stemmen was geteld, hadden de separatisten 47,75 procent van de stemmen gekregen. Hierdoor hebben ze wel de controle over de wetgevende macht,

maar niet het mandaat om een afsplitsing van Spanje voort te zetten. Of afscheiding nu reëel is of niet, Mas gaat ervan uit dat er een onafhankelijk Catalonië komt. Hij vierde de overwinning zondagavond met zijn aanhang. “Catalanen hebben ja gezegd tegen afsplitsing”, aldus huidige regeringsleider. Hij kreeg daarbij bijval van Antonio Banos, de leider van CUP. “Opgedragen aan de Spaanse staat, zonder rancune, vaarwel”, twitterde hij. Aanhangers van CUP

Foto: APF/Jorge Guerrero

Leider van de Catalaanse coalitie Junts pel Sí (Samen voor 'ja') Raul Romeva (l) praat met de Catalaanse premier Artur Mas vlak voor de persconferentie.

the plaza
CAFE

Morgen weer
een gezellige quiznight!
We beginnen om 8pm

Geopend de gehele week
van 8.00 am - 01.00 am
Tel. 583-8826

SIDEBAR
BISTRO ARUBA

DAGELIJKS OPEN VOOR ONTJUT, LUNCH, DINER & BORREL

ZONDAG - DONDERDAG 08.00 - 24.00 UUR
VRIJDAG & ZATERDAG 08.00 - 01.00 UUR

DAGELIJKSE SPECIALS
6 GROTE FLAT SCREENS
BARREL AGED COCKTAILS

GRATIS WIFI
6 LJSKOUDE TAPBIJEN
KIDS MENU & KIDS CORNER

RENAISSANCE (SEAPORT) MARKETPLACE | ORANJESTAD
TEL: +297 688 6511 | WWW.SIDEBARARUBA.COM

JOIN US FOR LUNCH, THEN RELAX ALL AFTERNOON AT THE POOL

**RECEIVE A FREE POOL PASS PER PERSON (\$20 VALUE)
WITH THE PURCHASE OF A 2 COURSE LUNCH**

| Includes FREE towel service | Offer valid Monday to Friday | Restaurant lunch hours 11:00am - 3:00pm |

Don't forget about our weekly features with spectacular terrace seating:

Tuesday Wine Day
6pm - 10pm
*50% off selected bottles of wine

Wednesday Surf & Turf Dinner
6pm - 10pm
*\$38,95 p.p.

Thursday A la Carte
All You Can Taste Night
6pm - 10pm
*\$55 p.p.

Sunday A la Carte Sunday Brunch
11am - 3pm
*\$42 p.p.

FOR MORE INFORMATION
restaurant@tierradelosol.com
Prices in USD excluding taxes.
No service charge.

FOR RESERVATIONS CALL 586 - 7800 EXT. 231

Caya di Solo 10, Noord
www.tierradelosol.com

Tierra del Sol
Aruba

THE CINEMAS
thecinemas.aw

Valid till September 30

AT RENAISSANCE

HOTEL TRANSYLVANIA 2 3D
daily: 6:15 2:15 NEW PG
matinee: 12:00 2:45
HOTEL TRANSYLVANIA 2 IN 2D
daily: 12:15 2:30 NEW PG
matinee: 12:15 2:30
THE INTERN
daily: 5:30 8:30
matinee: 12:00 2:45
late show: 11:15
SICARIO
daily: 5:15 8:15
matinee: 11:15
EVEREST 3D
daily: 5:45 8:45
matinee: 12:00 2:45
late show: 11:30
BLACK MASS
daily: 5:30 8:30
matinee: 12:00 2:45
late show: 11:30
THE PERFECT GUY
daily: 6:45 9:15
late show: 11:45
MAZE RUNNER: THE SCORCH TRIALS 3D
daily: 6:15 9:00
late show: 11:45
MAZE RUNNER: THE SCORCH TRIALS IN 2D
daily: 4:00 12:45

AT PASEO HERENCIA

HOTEL TRANSYLVANIA 2 3D
daily: 4:30 6:45
matinee: 2:00
HOTEL TRANSYLVANIA 2 IN 2D
daily: 2:45
matinee: 2:15
THE INTERN
daily: 5:45 8:45
matinee: 2:15
late show: 11:45
SICARIO
daily: 5:30 8:30
matinee: 2:30
late show: 11:30
EVEREST 3D
daily: 6:00 9:00
matinee: 3:00
late show: 11:45
BLACK MASS
daily: 5:15 8:15
late show: 11:15
THE PERFECT GUY
daily: 9:00
late show: 12:00
MAZE RUNNER: THE SCORCH TRIALS 3D
daily: 8:45
late show: 11:30
EVEREST IN 2D
daily: 5:45
matinee: 2:30

FREE PARKING at RENAISSANCE | MATINEE: SATURDAY & SUNDAY | LATE SHOW: FRIDAY & SATURDAY

Gold Coast properties for sale:

An **apartment** and a **townhouse**

For info call **5941496**

**NO ENFRENTA
CANCER DI
PECHO BO SO**

BREAST CANCER SUPPORT GROUP
Mary Joan

Address: Sabana Blanco 8
Tel: 588-9999

Deloitte Academy Learning Solutions 2015

Program, masterclasses and workshops October & November 2015:

Management Development Program For Managers

- MBTI®: key to self-awareness and successful teamwork
- Coaching techniques
- High impact leadership
- Creating conditions for success for org. change
- HR Toolkit
- Teambuilding

November 2015 – May 2016

Evaluation Interviews Techniques mid-year interview

- Relevant conversation techniques
- Structuring the conversation
- Tips and tricks, do's and don'ts

October 27, 2015

Your investment for the management development program: AWG 3250 for 7 full day workshops and 4 action learning sessions

Your investment for all the other workshops: AWG 550 for a full day workshop

For more information or registration contact Esther Baaij or Cherissa Koko: hrm@deloitte.com or +297 582 6235

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee its network of member firms and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see ("DTTL"), www.deloitte.com/about for a more detailed description of the legal structure of DTTL and its member firms. © 2015. For information, contact Deloitte Dutch Caribbean.

Organizational Change Conditions for Success For Managers

- As one model as presented in best seller 'As One' from Jim Quigley
- Organizational change and 7 conditions for success
- From theory to practice: your challenge
- Draft your own action plan

October 5, 2015

Performance Interviews Techniques year-end interview

- How to use the performance management instrument to coach and develop
- Scoring
- Conversation techniques

October 29, 2015

High Impact Leadership For Managers

- Leadership toolkit
- Self-reflection on your own leadership style
- Different roles & styles to enhance leadership impact
- Participants need to have at least 6 years relevant work experience

October 6, 2015

HR Business Plan For HR Professionals

- Strategic HRM
- Topics and structure
- Link strategic org. goals to HR policies & instruments
- Action plan & roadmap

November 3, 2015

Trends in Employee Engagement For Managers & HR pros.

- The business case for employee engagement
- Engagement levels & drivers
- Engaging the multi generation workforce
- The employee engagement process

November 4, 2015

HR Analytics For HR Professionals

- HR metrics and HR analytics
- Data sources
- HR scorecard and dashboards
- HR analytics process

October 28, 2015

Deloitte.

FRESH
104.3
DE HOORT HET VERSCHIL

Marc's Muziek Café
(Ma t/m Za: 12 - 3pm)
Marc de Roo

Voor contact:
Studio: (297) 583 2121
Kantoor: (297) 583 2220
Sales: (297) 593 0705
Email: info@fresharuba.com
facebook.com/fresharuba

AMIGOE UITGEVERIJ ARUBA N.V. • Bilderdijkstraat 16-2 • Tel: 582-4333 • Fax: 582-2368

De Krant!! **Waar kunt u ons vinden?**

Bilderdijkstraat

Mon Plaisir School

Colegio Arubano

High rise hotels / Noord

Vondellaan

LG Smith Boulevard

Surfside Marina

Talk of the Town

Servicio di Impuesto

AN ICON JUST GOT LARGER

BREITLING
NAVITIMER
46 mm

THE NAVITIMER 46 mm

Little Switzerland
Defining Luxury Across the Caribbean for 60 Years
Located in Royal Plaza, The Ritz-Carlton, Aruba and Paseo Herencia Mall

In 2016 betalen voor vaartuigvergunning

1 miljoen uit scheepvaart naar Landskas

ORANJESTAD — Een miljoen florin inde Directie Scheepvaart de afgelopen maanden van schepen die gebruikmaakten van Arubaanse territoriale wateren. Dat geld verdwijnt tot nu toe in de Landskas, maar er moet een maritiem fonds komen, zodat de Arubaanse scheepvaart daarvan kan profiteren.

door onze verslaggever
Leanne van Spronsen

miljoen' inmiddels binnen is.

Landskas

Per 1 april is een Landsverordening in werking getreden, waardoor Directie Scheepvaart tarieven mag rekenen voor het gebruik van Arubaanse wateren. "Het gaat niet om bijvoorbeeld cruiseschepen of andere schepen die voor anker liggen en wachten tot zij één van de drie havens in kunnen", legt Scheepvaart-directeur Carlyle De Coteau uit aan *Amigoe*. "Zij betalen alleen het liggeld in de havens." Schepen moeten nu betalen voor het voor anker liggen, *lightering* (overslag van brandstoffen tussen tankers), *bunkering* (een schip voorzien van brandstof) en onderhoud. Er is al 1,5 miljoen florin in rekening gebracht, waarvan 'bijna één

Als het maritieme fonds er eenmaal is, kan de lokale bevolking ook een graantje meepikken, hoewel dit niet betekent dat er ineens extraatjes worden uitgedeeld. "Momenteel is het gratis om een vaartuigvergunning aan te vragen of te verlengen. De kosten voor Directie Scheepvaart zijn per vergunning 320 florin", legt De Coteau uit. "Door het aanpassen van de Vaartuigenverordening gaan we nu toch iets in rekening brengen bij de klant." Dat gaat niet meteen om het volle pond. "De grote jongens betalen nu en daarvoor hoeven we niet zulke hoge bedragen te rekenen voor lokalen." De gewijzigde Vaartuigenverordening moet

verse projecten in de pijlpijn die met dit geld gefinancierd kunnen worden. "Omdat deze activiteiten plaatsvinden in onze wateren, zij wij als eerste verantwoordelijk als er iets mis gaat. Met dit geld kunnen we een buffer creëren *just in case*."

Vaartuigvergunning

Al in 2010 schreef *Amigoe* over het voornemen van de overheid om een wet in te voeren om geld te vragen voor het gebruik van territoriale wateren. Dit zou in 2011 ingevoerd worden en minister Otmar Oduber verwachtte jaarlijks 10 tot 12 miljoen florin binnen te halen. Zomer 2012 sprak hij over '4 tot 12 miljoen' florin. Op 18 juni 2012 werd de verordening aangenomen en deze zou meteen, op 1 juli, in werking moeten treden.

'begin volgend jaar' in werking treden.

Vertraging

Al in 2010 schreef *Amigoe* over het voornemen van de overheid om een wet in te voeren om geld te vragen voor het gebruik van territoriale wateren. Dit zou in 2011 ingevoerd worden en minister Otmar Oduber verwachtte jaarlijks 10 tot 12 miljoen florin binnen te halen. Zomer 2012 sprak hij over '4 tot 12 miljoen' florin. Op 18 juni 2012 werd de verordening aangenomen en deze zou meteen, op 1 juli, in werking moeten treden.

Toen bleek dat de tarieven nog niet waren vastgesteld en het hele proces nog moest beginnen. Met ruim vijf jaar vertraging is de wet nu dus wel van kracht. Tegenstanders wezen op het feit dat Aruba bij legalisering van tanken of overslaan van brandstof ook verantwoordelijk zou zijn voor een mogelijke milieuramp als er iets fout zou gaan.

Evelyn Wever-Croes ook komende 4 jaar MEP-leider

ORANJESTAD — Evelyn Wever-Croes is gisteren herkozen als voorzitter van de politieke partij MEP. Haar voorzitterschap is hiermee verlengd tot 2019. Ze werd in een afgeladen Cas di Cultura herkozen, waar het MEP-congres 2015 werd gehouden met onder de aanwezigen copyfeen als oud-partijleider en voormalig premier Nel Oduber, oud-ministers Rudy Croes en Nilo Swaen. Tijdens het congres werd Swaen in het zonnetje gezet als 'beste Financiën-minister die het land ooit gekend heeft'. Fijntjes wordt gewezen op de staatsschuld die bij het aftreden van de MEP-regering in 2009 op 40 procent van het bruto binnenlands product (bbp) lag. In 2014 was de staatsschuld opgelopen tot ruim 80 procent van het bbp. Wever-Croes bedankte na afloop alle aanwezigen voor hun steun en vertrouwen.

Militaire oefening Venezuela oorzaak 'harde knallen'

ORANJESTAD — Geen tsunami, aardbeving of ander natuurgeweld, maar militaire oefeningen in Venezuela zijn de oorzaak van luide knallen die tot in Aruba gehoord en in sommige gevallen gevoeld werden.

Op sociale media is de afgelopen dagen melding gemaakt van harde geluiden en trillingen. Bezorgde burgers belden de politie. Het korps kwam zaterdagavond met de verklaring dat de geluiden vanuit Venezuela komen en te maken hebben met militaire oefeningen van het buurland. Vanwege 'atmosferische omstandigheden' draagt het geluid verder en worden de explosies als harder ervaren, zo legt de Meteorologische Dienst

(Meteo) desgevraagd uit. De politie waarschuwt dat de oefeningen en de knallen nog enige dagen kunnen voortduren. Militaire oefeningen zijn vaker de oorzaak van lichte paniek onder de bevolking. In februari van dit jaar waren het de inwoners van de wijk Seroe Colorado die bezorgd het alarmnummer belden toen er aanhoudend mitrailleurvuur gehoord werd. Het ging toen om een onaangekondigde oefening van het Korps Mariniers. Defensie organiseert met regelmaat oefeningen aan de Noordkust. Meestal worden de oefeningen vooraf aangekondigd en wordt een stuk land, zee en luchtruim aangemerkt als 'veiligheidsrisicogebied', omdat dan met scherp wordt geschoten.

Screening voor nieuwe adjunct Dimas

ORANJESTAD — Alleen een screening scheidt Mario Wever nog van een positie als adjunct-directeur bij Dimas. Integratieminister Benny Sevinger heeft de benoeming goedgekeurd.

door onze verslaggever
Leanne van Spronsen

Dat zegt Topa-vakbondsleider René Bernabela in gesprek met *Amigoe*. Bernabela vertegenwoordigt met Topa het grootste deel van de medewerkers van Dimas. De overheidsdienst reageerde niet op berichten in diverse media dat de aanstelling

van Wever toch door lijkt te gaan.

"De mening van vakbond Topa is dat Wever waarschijnlijk niet door de screening komt. Hij lijkt het niet te gaan halen." Deze screening wordt uitgevoerd door de veiligheidsdienst van Aruba (VDA) en is dus onafhankelijk. Alle ambtenaren moeten deze test met goed gevolg doorstaan om benoemd te worden. Bernabela denkt dat het vastloopt op het punt integriteit. "Wij vermoeden dat de vereisten niet overeenkomen met het niveau van Mario Wever." Bernabela zei na de staking

2000 bezoekers per avond

Salsa als afsluiter van Caribbean Sea Jazz

ORANJESTAD — Salsaband Grupo Niche opende als laatste buiten-optreden rond middernacht met een verrassende introfilm waarna de bandleden één voor één opkwamen. Saxofonist Jessy J. maakte tijdens haar binnen-optreden al spelend een rondje door het publiek. De tweede (zaterdag)avond van het Caribbean Sea Jazz Festival (CSJF) begon rustig, het publiek kwam vrij laat binnen, maar maakte zich goed met de latin-jazzy sfeer. Het festival trok beide avonden ongeveer 2000 bezoekers, liet de organisatie vandaag weten.

door onze verslaggevers
Mirte de Rozario en Clemens Hoekstra

Het publiek leek een bekende naam, zoals Robert Jeand'or (22.30 uur gepand), nodig te hebben om naar het festivalterrein te komen, want bij de optredens eerder op de avond was

er opvallend weinig publiek. Toch traden er echt internationale namen op, zoals trompettist Maite Hontelé en zangeres Robert Gambarini. Deze laatste heeft een prachtige, zuivere, technisch geschoolde stem. Tijdens het optreden van Gambarini op het binnenpodium Purple was het onderlinge plezier met haar muzikanten goed te zien. Het leverde het intieme gevoel op alsof je in een kleine jazzclub naar haar luistert.

Jessy J.

Terwijl het publiek zich buiten verzamelde bij het kleine podium voor Robert Jeand'Or, kwam na Gambarini de saxofonist Jessy J. binnen op het podium. Haar J. staat voor 'Jazz'. Het was een lust voor het oog om de half Mexicaanse/half Amerikaanse te zien met haar band, bestaande uit een soort van bende ruige kerels, zoals een indiaan op percussie, een bassist met afrobaard, een drummer met sik en dirty looks en een Latin-Aziaat met sik op gitaar. Het was ook een lust voor het oor om de sensuele tonen van de saxofoon en dwarsfluit van Jessy J. te horen, want ook dat instru-

IN HET KORT

Gevloerd

Een voetganger raakte zondagavond ernstig gewond bij het oversteken van de weg tegenover de Subway in Santa Cruz. Hij werd geschept door een auto, waardoor de man op de voorruit van de auto terecht kwam. Het slachtoffer werd zwaargewond naar het ziekenhuis vervoerd. De politie sloot de weg tijdelijk af om onderzoek te doen.

Natuurlijke dood

In Modanza lag een dode man in een huis, die zondagmiddag door familie werd gevonden. Het was de bewoner van het huis, die

waarschijnlijk al enige tijd overleden was. Het lichaam werd in beslag genomen voor onderzoek. De man bleek een natuurlijke dood gestorven te zijn.

De weg kwijt

Tijdens een patrouille ter hoogte van Wayaca Falls zagen agenten een auto rijden die erg slingerde. Zodra zij de bestuurder aanhielden, roken zij een alcohollucht. Een blaatest wees 923 ug/l uit en daarom werd de bestuurder aangehouden en overgedragen aan de politiewacht van Santa Cruz. Daar bleek dat het rijbewijs van de verdachte al eerder was

ingetrokken, maar hij dus toch rond reed.

Dag auto

Een vrouw parkeerde haar auto rond acht uur 's ochtends in een parkeervak ter hoogte van Layex Building. Ze betaalde echter niet voor het parkeren en toen zij een halfuur later terug kwam, was de auto weg. De vrouw meldde dit bij de politie, die Aruparking opbelde om te vragen of de auto was weggesleept. Maar volgens de telefonist begint de takelwagen pas om negen uur 's ochtends aan zijn ronde en dus trok de politie de conclusie dat de auto gestolen was. Aangifte werd opgenomen.

'Nederlandse bedrijven afwezig tijdens Caribische handelsmissie'

ORANJESTAD/AMSTERDAM — In het Amstel Hotel ging vorige week woensdag de twintigste Caribische handelsmissie van start. Het doel van het zakelijk congres in Koninkrijksverband is om kopstukken uit het bedrijfsleven, politici en prominenten met elkaar in contact te brengen. Dat doel moest bereikt worden zonder Nederlandse bedrijven, schrijft Pieter Hofmann voor het Caribisch Netwerk. Maar volgens PDR-leider Andin Bikker berust dit op een misverstand.

Volgens Hofmann lieten Nederlandse bedrijven de Caribische regio links liggen. "De in de zaal aanwezige Europese Nederlanders waren ondernemers in de Cariben. Niemand van hen vertegenwoordigde een Nederlands bedrijf." Mede-organisator en dagvoorzitter Tanja Fraai zei tegen hem: "We hadden gehoopt op steun van de gemeente Amsterdam, dat de Haven hier zou zijn. Maar dat viel tegen, koudwater-vrees misschien. Het Nederlands bedrijfsleven had beter vertegenwoordigd kunnen zijn vandaag."

Fraai vervolgde met: "Maar het Caribische deel van het Koninkrijk is een niche. Het zijn kleine markten, en zoals de secretaris-generaal van Caricom (samenwerkingsverband van Caribische landen, PH) ook zei, het zijn ingewikkelde gemeenschappen." Volgens de mede-organisator is het 'dus niet' alsof je naar Zuidoost-Azië gaat. "Het vergt een bepaalde belangstelling, je moet die eilanden leuk vinden. Het is niet mainstream. Ik weet ook niet of je dat moet willen, ik vind het een genoeglijk aspect dat het te overzien is."

Hofmann sprak ook met de Koninkrijksambassadeur in Suriname, Ernst Noorman, die stelt dat de meeste buitenlandse ondernemers in Suriname al eerder een band met het land opgebouwd hebben dankzij een Surinaamse partner of een geslaagde vakantie.

Proportioneel

PDR-leider Andin Bikker, bij het congres aanwezig, laat vandaag aan *Amigoe* een tegengeluid horen. "Integendeel. Het Nederlandse bedrijfsleven was goed en proportioneel vertegenwoordigd." Hij heeft de handelsmissie dus anders ervaren. "Wat mij betreft was het succesvol, maar wellicht dat men op meer inschrijvingen had gerekend." Bikker denkt dat de ondervertegenwoordiging berust op een misverstand. "De handelsmissie betrof verschillende dagen met onderdelen waarop men zich moest inschrijven. Ik kan mij voorstellen dat het bedrijfsleven zich inschreef op onderdelen die voor hen interessant waren. Wellicht dat daardoor een misverstand is ontstaan."

Cuba en Suriname

Het thema van het congres

luidde 'Duurzaam zaken doen tussen het Nederlands Koninkrijk, de Caribische regio en Latijns-Amerika'. Daarbij lag de focus op onder meer investeringen en integer bestuur. Ook was er aandacht voor Cuba, dat dit jaar het handelsembargo met de Verenigde Staten (VS) zag verdwijnen. Diverse CEO's, ministers, bankiers, ambassadeurs uit Caribische regio waren aanwezig. In de regel zijn de vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven al actief in de regio, en daarom op zoek naar contacten. Op een handelsmissie worden partijen met elkaar in contact gebracht op basis van wederzijdse belangen. Een aantal daarvan is uitgegroeid tot trouwe bezoekers van de Handelsmissie. Dit jaar trok de Handelsmissie ook bezoekers uit Suriname en Cuba. Volgens Fraai is onder meer gesproken over: microfinanciering voor de verschillende Caribisch Nederlandse eilanden, onderwijs en goede exportvoorwaarden vanuit het Caribisch gebied, Cuba als interessante afzetmarkt, de eilanden als *hub* met goede internetverbinding en Suriname als goede optie voor *outsourcing*.

De Handelsmissie duurde in totaal drie dagen. Afgelopen vrijdag vond een debat over de staatkundige hervormingen van 10-10-10 plaats. De volgende editie is in december in de Cubaanse hoofdstad Havana.

Foto: Clemens Hoekstra

Jessy J.

ment bespeelt ze. Jessy J. introduceerde haar moeder die in de zaal zat. Maar de uitsmijter kwam toen ze aan het eind van haar optreden al spelend van het podium af liep en een rondje door de zaal maakte.

Scharbaay

Johnny Scharbaay opende de avond (19.15 uur) op het grote buitenpodium Padu. Zijn improvisatietechnieken zijn bijzonder ontwikkeld en zijn latin jazz-achtige partij en waren vol energie. Scharbaay speelde met de Johnny Desmond Band waarin lokale bekende artiesten spelen: Martin Buitenweg op gitaar, Ivan Quandus op bas en Mi-

chael Bremono op drums (hoewel op de website van de organisatie was aangekondigd dat Jeremy Bonarriba zou spelen). Ze hadden het grote buitenpodium tot hun beschikking, maar moesten het met weinig publiek doen.

Scharbaay speelde direct na zijn eigen optreden ook mee met Live Xpressions op het kleine buitenpodium. Michael Bremono, die vrijdag zelf optrad, deed zaterdag mee bij Scharbaay. En de percussionist die vrijdag bij Fuen-te speelde, zat zaterdag in de band bij Live Xpressions.

Grupo Niche

Het salsa-orkest Grupo

Niche sloot het jazzfestival om middernacht af, een half uur later dan gepland, en hun interessante introductievideo was op drie grote schermen voor het publiek goed te zien. Het terrein stond helemaal vol en de salsatonen - dansen van de drie zangers werkten aanstekelijk op het publiek. Het overwegend latino-publiek zong veel teksten mee. Volgend jaar beleeft het Caribbeaan Sea Jazz Festival de tiende editie, dan met onder andere Kool & The Gang en de Amerikaanse band Snarky Puppy.

Zie ook pagina 5: 'De danser is de baas'

Beestenboel

Een mama's kindje

Dieren op Aruba. Er is veel om te doen. Verschillende stichtingen zetten zich in voor het welzijn van honden, katten, ezels, vogels, schildpadden enzovoort. Elke week zet zij een aantal dieren in het zonnetje, die een (tijdelijk) thuis zoeken. Wie verwelkomt u in uw hart en huis?

Animal Rights Aruba

Cookie is door een bezorgde burger van de straat gered. Hij zit nu bij een lieve foster, is in goede gezondheid en klaar om deel uit te maken van een leuke familie. Cookie is een reu van ongeveer zes weken uit. Hij is lief, ondeugend, speels en gehoorzaam. Spelen met katten, honden en kinderen vindt hij erg leuk. De pup is niet bang voor grote(re) honden. Interesse? Stuur een WhatsApp of bel 592-2262 (na 18.00 uur).

Velvet is een week of twaalf oud en heeft zijn eerste vaccinatie al gehad. Velvet is gered van een vroege dood en maar goed ook. Deze kleine jongen zit vol met leven. Hij is heel speels en lief. Helaas vinden zwarte katten minder snel een huisje. Geeft u hem een goed leven? WhatsApp of bel 593-5525.

Wayaca Animal Shelter

Het was een bewogen week bij de shelter. De katten kwakken nog steeds met een virus, er zijn veel nieuwe puppies binnengekomen en dan is er het verhaal van

Adele. “Toen ik ‘s ochtends bij de shelter aankwam, zag ik haar al zitten”, vertelt een medewerker. “Vastgebonden aan onze vuilcontainer met een veel te kort touw. Blijkbaar heeft men niet de moeite willen nemen om te wachten tot de shelter open is om te vragen of we plek voor haar hadden. Na een foto op Facebook kwam een grote discussie los onder de mensen. Men was verontwaardigd of boos of begreep het juist wel. Kortom, Adele heeft veel teweeg gebracht. Ondertussen maakt ze het goed en wacht ze in het asiel op het baasje dat ze verdient. Ze is zo'n twee jaar oud en is gezond. Ze heeft wat weg van een Chow Chow.”

Het asiel is van maandag tot en met vrijdag open 's ochtends van 8.00 tot 12.00 en 's middags tot 15.00 uur. Het adres is Wayaca 128-b en het telefoonnummer is 582-1623.

Donkey Sanctuary

Deze ezel met zijn opvallende capuchino-kleur luistert naar de naam **Pirate**. Dat klinkt stoer, maar eigenlijk is het wel een moederskindje. Toen hij een jaar oud was, kwam hij samen met zijn moeder Chica binnen bij de ezelopvang. Ze zijn gevonden bij Angochi, naast St. Lucia.

Zijn moeder is Pirate's grootste vriendin. Nu, tien jaar later, zijn ze nog altijd samen. Pirate is een vriendelijke, lieve ezel en op zoek naar iemand die hem wil adopteren.

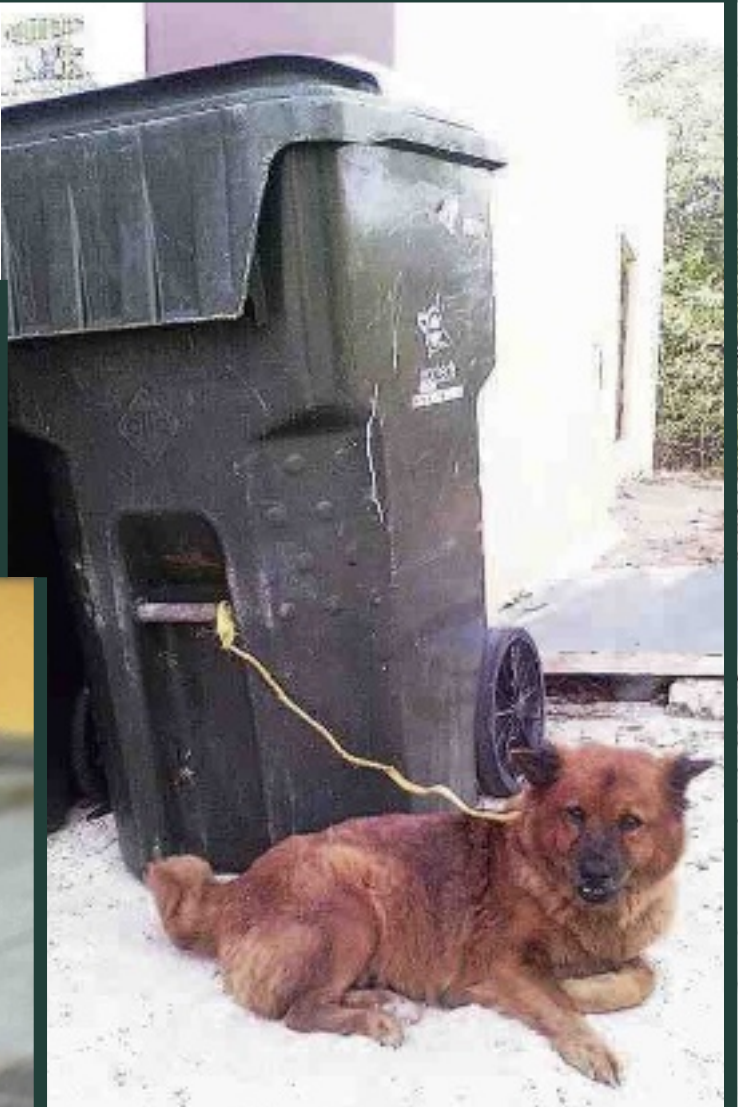
Cookie

Hij blijft dan gewoon op de ezelopvang wonen, maar je betaalt een jaar lang dertig florin per maand. Zo kan de Donkey Sanctuary zijn eten, onderdak en dierenarts betalen. Als spon-

sor krijg je een oorkonde en T-shirt aangeboden. Bel met de Donkey Sanctuary (593-2933) of meld je aan op www.arubandonkey.org. Eenmalige giften zijn ook welkom!

Pirate

Adele zoals ze achtergelaten werd

Velvet

Adele

Overleden

Juana T. Maduro	18-09-2015
Raymond Duplessy	21-09-2015
Sr. Herman I. Hennep	23-09-2015
Sr. Jose C. Jansen	25-09-2015
Lucia Varis	25-09-2015
Joao P. Gomes	26-09-2015
Mario P/ Tromp	26-09-2015
Arturo R. Bisslik	26-09-2015
Felix R. Donata	27-09-2015

Turtug Aruba

(sporen van) een zeeschildpad gezien?

Bel TURTLE HOTLINE: 592 93 93

Losse Verkoop-punten Amigoe di Aruba

Bloemond Supermarket
S-chow Supermarket
Moko minimarket
Bright Bakery
Bruna
Cheng's Supermarket
Circle K Oranjestad
Classic Supermarket
Fa Yang Supermarket
Food Center
Kong Hing
Ling & Sons
Mundo Nobo Supermarket
NG Supermarket
Plaza Bookshop
Springfield Supermarket
Superfood
Texaco Sasaki
Texaco Seroe Blanco
Valero Blvd
Valero St.Cruz
Wei Ming Supermarket
Shaba Pastry
The Market Alhambra Mall

General insurance . Life insurance . Pensions

HERINNERING

'Bewijs van in leven zijn'

Als pensioenontvanger van Guardian Group Fatum willen wij graag een bewijs dat u in leven bent. U kunt bij de Burgerlijke Stand of Hulpbestuurskantoor een **'uittreksel Attestatie de Vita'** aanvragen en naar ons versturen of persoonlijk inleveren. Anders kunt u bij ons langs komen om een **'bewijs van in leven zijn'** formulier in te vullen. Wij helpen u graag bij het invullen van het formulier. Vergeet niet om een geldig identiteitsbewijs mee te nemen. Mochten wij vóór **1 november 2015** niets van u vernemen dan zijn wij genoodzaakt uw pensioenuitkering op te schorten. Deze advertentie is tevens geldig voor pensioenontvangers die reeds per 1 mei jl. aan dit verzoek hebben voldaan. Indien u niet langs kan komen of vragen heeft, dan kunt u telefonisch contact opnemen met de pensioen afdeling van Guardian Group Fatum Aruba 528-3103.

Guardian Group
Fatum

www.guardiangroup.com

live easy

AMIGOE

✓ **Like onze facebook pagina AMIGOE ARUBA en blijf zó op de hoogte van alle belangrijke nieuws.**

Wij zoeken vrijwilligers!

Zoek je een leuke invulling van je vrije tijd? Kijk dan eens op www.arubandonkey.org

We zoeken vrijwilligers voor uurtjes, dagdelen of dagen. Leuk bezig zijn in de buitenlucht met de allerliefste dieren van Aruba, wat wil je nog meer?

Bel Desiree op 593 2933!

AMIGOE

DE BESTE MBA VAN NEDERLAND EN DE CARIBBEAN START IN JANUARI 2016

Action Learning: "doen is begrijpen"

Tweejarig MBA programma met top docenten uit Nederland. Projecten gericht op betere bedrijfsresultaten. Hoge ROI voor student en bedrijf. Literatuur wordt middels een open-boek examen beoordeeld. Betaling in max vier termijnen is mogelijk. Inwoners van de voormalige Antillen kunnen 50% beurs van 13.750 euro verkrijgen. Enige voorwaarde voor toewijzing van de beurs is dat u één praktijkopdracht toewijdt aan de oplossing een sociaal-maatschappelijk probleem naar uw keuze op Curaçao, Aruba of Bonaire.

Voor geïnteresseerden in informatie over aspecten als studie-inhoud, -opbouw, -belasting, toelatingseisen, de leermethodiek Action Learning, of voor inschrijving, kunt u mailen naar international@bsn.eu of bellen met +599(9) 5126208 (Curaçao), +297 5928585 (Aruba) of +599 7006400 (Bonaire).

BSN is één van de weinige internationale business schools met MBA-programma's die driemaal hoogwaardig geaccrediteerd zijn door zowel de Nederlands-Vlaamse Acreditatie Organisatie NVAO, de Amerikaanse accreditatie organisatie ACBSP en het Zwitserse EduQua.

www.bsn.eu

De Smart Reading training is onderdeel van deze MBA. U gaat dan minstens 5x zo snel lezen, makkelijker onthouden en een beter begrip hebben. Smart Reading wordt ook als open training van 3 dagen gegeven. De data in 2015 hiervoor zijn: Curaçao (1, 2 en 22 oktober), Bonaire (5, 6 en 24 oktober) en Aruba (8, 9 en 23 oktober). Voor aanmelding: paul@globaledutainment.nl

businessschool nederland

Bijleveld: ‘Blijf in gesprek binnen het Koninkrijk’

AMSTERDAM — Het Koninkrijk moet onderhouden worden en daarvoor is het belangrijk dat alle landen met elkaar in gesprek blijven. Ank Bijleveld-Schouten, voorzitter van het Nationaal Comité 200 Jaar Koninkrijk, zei dit afgelopen week bij de laatste persconferentie van het feestelijke evenement.

Bijleveld is tevreden over de vele activiteiten van de afgelopen twee jaar. “Het was ons doel om iedereen te betrekken bij de viering van 200 jaar Koninkrijk en niet alleen de prominenten.” Met zes grote en talloze kleine activiteiten is de organisatie daar ook in geslaagd, zei ze. Uit een enquête in opdracht van de NOS bleek dat slechts 6 procent van alle Nederlanders deel heeft genomen aan een van de activiteiten en dat 45 procent helemaal niet op de hoogte was van de viering. Volgens Bijleveld is dat echter geen reden tot zorg. “55 procent was dus wel bekend met de viering.” Ze wees ook op een ander onderzoek in opdracht van

het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waaruit bleek dat bijna een kwart van de inwoners van het Koninkrijk aan één of meer van de activiteiten had meegedaan. De nagespeelde landing op het strand van Scheveningen door Prins Willem Frederik, waarmee de viering werd geopend in december 2013, werd ook door een kwart van alle mensen bekeken. “Het is ook niet eenvoudig om aandacht te krijgen van een grote massa mensen, verspreid over verschillende landen.” Het Caribische deel van het Koninkrijk werd zoveel mogelijk betrokken bij de viering. “De veelkleurigheid van ons Koninkrijk brengt

ons veel”, zei Bijleveld in dat kader. Eén van de zes hoofdactiviteiten, namelijk het Koninkrijksjeugdparlement, vond plaats op St. Maarten. Zo’n vijftig jongeren uit alle delen van het Koninkrijk debatteerden in mei 2014 drie dagen lang over samenwerking op tal van gebieden. Deze activiteit was met name belangrijk omdat hiermee ook de volgende generatie actief bij de viering werd betrokken, zei Bijleveld. Ook kregen basisschoolleerlingen op Curaçao, Aruba, St. Maarten en de eilanden van Caribisch Nederland een boekje, waarin belangrijke momenten van de afgelopen 200 jaar worden toegelicht. Gevoelige onderwerpen, zoals de slavernij, werden daarbij niet geschuwd. Bijleveld merkte ook op dat kinderen in de Caribische landen veel meer over het Koninkrijk weten dan hun leeftijdsgenoten in Neder-

land. Bijleveld, die als voormalig staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties betrokken was bij de ontmanteling van de Nederlandse Antillen, reageerde desgevraagd op de toegenomen spanningen binnen het Koninkrijk, al benadrukte ze dat het Nationaal Comité geen politieke organisatie is. Het is essentieel om over de gezamenlijke normen en waarden en over diversiteit te blijven praten, zei ze. “Het is belangrijk om het Koninkrijk te blijven onderhouden. We moeten hier samen aan blijven werken en aandacht houden voor onze verworvenheden”, aldus Bijleveld. Het koninkrijksjubileum werd zaterdag beëindigd met een officiële bijeenkomst in het Koninklijk Theater Carré en een feestelijk slotspektakel op de Amstel in Amsterdam. De sluiting is bijgevoerd door de gouverneurs

Foto: Suzanne Kwagga

en verschillende ministers en Statenleden van Curaçao, Aruba en St. Maarten en genodigden uit Bonaire, St. Eustatius en Saba. Naast ar-

tiesten uit Europees Nederland traden ook Izaline Calister uit Curaçao en Sharon Doorson en Ruth Jacott uit Suriname op. De voorzitter

van het Koninkrijksjeugdparlement, de Arubaanse Marifer Aguirre Broca, deelde in een toespraak haar dromen voor het Koninkrijk.

Een lust voor het oog

ORANJESTAD — Tijdens de viering van de World Tourism Day, afgelopen woensdag, is het boek ‘Mi Pret'i Wowo’ (lust voor het oog) gepresenteerd en met bloemblaadjes gedoopt door Toerisme-minister Otmar Oduber. Het werk zoomt in op de natuur van ons eiland, onze bewoners, de steden en de stranden. Het boek illustreert de projectie van het Arubaanse leven en natuurelementen vanuit de ogen van drie jonge artiesten, waaronder filmmaker, schilder en fotograaf Armando Goedgedrag die in 2013 de titel ‘jong talent’ ontving van minister-president Mike Eman. Shamira Raphaela werkte ook mee aan het boek. Zij studeerde aan de Rietveld Academie en lanceerde in 2014 de documentaire ‘Deal with it’. De laatste jonge medeauteur van het boek is Kenn Wolff. Ook hij studeert aan de Rietveld Academie en componeert muziek voor onder meer Datapanik. Aruba Tourism Authority (ATA) is blij met het boek en stelt dat het een mooi illustratiewerk is voor toeristen.

Aruba Animal Shelter

Cats and Dogs awaiting Adoption

www.arubaanimalshelter.com

COLUMN ZEE

Het noordkustgevoel

Van maandag tot en met vrijdag bespreekt Nico van der Zee in deze column zinnige en onzinnige zaken. Reacties zijn welkom: nicovanderzee@gmail.com.

Onze marinierskazerne heeft een jubileum te vieren en biedt Aruba een soort kunstwerk aan. Een brug die naast of over de resten van de ingestorte natural bridge geplaatst wordt. Een leuk gebaar, maar het levert natuurlijk meteen discussie op. Er zijn mensen die zo’n ingreep in het landschap vreselijk vinden, anderen juichen het toe. Ik krijg de indruk dat men bij Defensie wat geschrokken reageert. Ze wilden een sympathiek gebaar maken, geen controverse oproepen. Dat lijkt me wat naïef, van zo’n voorstel kun je verwachten dat er stevig over gediscussieerd gaat worden. Het is een prachtig onderwerp voor aan de borreltafel. Nu maar hopen dat Defensie niet teveel geschrokken is en ons opzadelt met bijvoorbeeld een standbeeld van Máxima. Ik lever vandaag maar een bijdrage aan die discussie, want ik vind het idee aardig en ook het gebaar van Defensie waardeer ik. Het gaat mij om het noordkustgevoel. Voor mij is dat vergelijkbaar met een gevoel dat ik ken van een aantal vakanties, het Noorwegen-gevoel. De grote, woeste leegtes in Noorwegen, de bergen en gletsjers waarbij je je heel klein en be-

scheiden gaat voelen, dat is voor mij het Noorwegen-gevoel. Zoiets overkomt me ook een beetje aan de noordkust. Het lijkt soms of je door een maanlandschap loopt, alsof je miljoenen jaren teruggegaan bent in de tijd. Dat soort landschappen leert je te relativiseren, laat je afstand nemen van de dagelijkse zorgen. Onze noordkust is qua schaal niet vergelijkbaar met Noorwegen, maar heeft een extra element, de zee. Vooral als het lekker waait, is de kracht van de zee, de kracht van die beukende golven indrukwekkend. Nooit een moment van rust, het gaat steeds maar door. Mijn noordkustgevoel gaat vooral om de nietigheid en tijdelijkheid van de mens te midden van die natuurkrachten. Mag je in zo’n landschap ingrijpen? Als het om een definitieve ingreep gaat, dan begin ik te twijfelen. Een asfaltweg langs de noordkust zou ik zonde vinden. Maar ik zie overal ter wereld toch leuke, vaak ludieke ingrepen in het landschap die dat landschap niet aantasten, maar er iets aan toevoegen. Een tien meter hoge schep die midden in een weiland in de grond staat, een beeldhouwwerk van een adder naast een waterval, markeringen

Maite Hontelé speelt in op publiek:

‘De danser is de baas’

ORANJESTAD — Trompetist Maite Hontelé kreeg het jazzpubliek zaterdagavond aan het dansen tijdens haar optreden op het Caribbean Sea Jazz Festival (CSJF). Het was een vrolijke interactie met de toeschouwers, helemaal toen ze haar nieuwste cd in het publiek gooide. “De danser is de baas”, vertelde Hontelé de dag voor haar optreden in een exclusief interview met Amigoe.

door onze verslaggevers
Mirte de Rozario en Clemens Hoekstra

De in Nederland geboren, maar inmiddels in Colombia woonachtige Hontelé keek vrijdagavond aan de zijkant van het podium naar een optreden, toen Amigoe haar benaderde voor een interview. Het liefst ná haar optreden zaterdagavond, maar dat lukte niet. Een interview zaterdagochtend in de lobby van het Marriott hotel, aan de bar koffiedrinkend, dat kwam haar beter uit.

Wilgen

Op haar negende begon ze met trompet spelen in de fanfare van haar dorp Haaften in Gelderland. Ze was toen al in de ban van latin muziek, want haar vader draaide dat thuis regelmatig. Via salsa workshops en een studie latin en jazz trompet aan het Rotterdams conservatorium kwam haar *road to success* in zicht. Op veertienjarige leeftijd verdiende ze de eerste 40 gulden, spelend in de salsaband van de muziekschool van Utrecht.

In 2008 realiseerde Hontelé zich dat Nederland een zeer beperkt publiek voor latin muziek had en ze besloot het in Colombia te proberen. Anders had ze ‘haar trompet aan de wilgen gehangen’, vertelt ze. Ze woont nu in Medellín en voelt zich echt een Latina, mede ook door haar liefde en huidige Colombiaanse partner; arrangeur, componist en tekstschrijver Juancho Valencia.

Publiek trekken

Zaterdagavond stond ze op het podium, samen met haar achtkoppige band. In het Spaans, Engels en Nederlands trok ze zonder moeite het publiek naar haar toe en vanaf de eerste trompetdeun spatte de vrolijkheid er vanaf. Haar nieuwe album ‘Te voy a Querer’ dat ze speelde, werd goed ontvangen ze kreeg vrij snel mensen aan het dansen. Hontelé begon haar optreden wel ruim een kwartier te laat; op het tijdstip dat ze had moeten beginnen, stond voor het hoofdpodium Padu nog amper publiek, de mensen kwamen pas aanlopen toen Hontelé

Foto: Clemens Hoekstra

Maite Hontelé tijdens het Caribbean Sea Jazz Festival.

begon met spelen.

Latin of jazz

Tijdens het interview vroeg Amigoe naar haar mooiste momenten tijdens optredens. Ze vertelde over luisteraars die aangeven een traan te hebben weggepinkt omdat het gevoel waarmee ze speelt een grote overredingskracht heeft. “De danser is de baas”, daarmee bedoelt Hontelé dat ze inspeelt op de reactie van haar publiek. Hontelé wil in haar spel de subgenres van salsa laten horen. Is het latin trompet of jazz trompet dat

ze speelt? “Er zitten jazzelementen in latin, maar het is een andere taal”, legt ze uit. “Ik speel een latin vocabulaire. De hele notenbrei van jazz is niet in latin. Maar de harmonische progressies zijn jazzinvloeden”. De trompetist richt zich op sound (bereik en klankkleur) en mooie melodieën. “Het ritmisch concept van latin heet ‘clave’. Speel je niet in clave, dan speel je in ‘dialect’. Latin muziek is gericht op clave en melodie”. Volgens Hontelé kun je in jazz meer improviseren dan in latin. “Waar ik kan, probeer ik im-

proviserend te spelen.”

Carrièreboost door jazzfestival

Hontelé is aan het begin van haar carrière ondersteund door de CSJF-organisatie, want mede door initiator Erik Eman en uitvoerend producent Friso Veenman kwam zij in contact met Oscar D’León en begin dit jaar ging Veenman met Hontelé mee op tournee door Colombia. Op de vraag hoe het is om weer (het is voor haar de derde keer) op Aruba te spelen, zei Hontelé dat Aruba een ideale mix van culturen heeft en dat maakt optreden hier leuk.

OPINIE

Identiteit en maakbaarheid

door **Renée van Aller & John de Vries**

De identiteit wordt bepaald door de informatie die we krijgen. Ons wereldbeeld komt tot stand tijdens onze opvoeding. Ook het milieu waarin we opgroeien, het opleidingsniveau, de sociale contacten en ons kritisch vermogen zijn belangrijk. Kan de overheid onze identiteit aanpassen aan de gewenste normen? De maakbare samenleving blijkt in de praktijk een hardnekkige hordeloop. Verschillende groepen burgers eisen een verschillende behandeling. Wie in hoog aanzien staat, kan meer eisen en krijgt het ook. Zo zijn er aparte getto’s voor vermogenden en onvermogenden. Rijken worden rijker en armen armer. Ook volgens de voorgestelde belastingverlichting in Nederland, als aanloop naar de verkiezingen in 2017. Wat gaat Europa doen met alle vluchtelingen in een verscheurde wereld? Kiest de politiek de juiste weg? De Persoonlijke notities van Marcus Aurelius onderzoeken wat het betekent een goed mens te zijn. Met een boek vol wijsheid als resultaat. Marcus was een Romeinse keizer die regeerde van 161 tot 180. Ben Tigelaar schreef erover in het

NRC. Het boek geeft waardevolle adviezen voor moeilijke tijden en heeft een prachtige omslag van Salvador Dali (Los Elefantos, 1948).

Doen wat je zegt en zeggen wat je doet

Marcus Aurelius geloofde dat hij alle goede eigenschappen te danken had aan anderen. Hij liet zich niet leiden door wisselende emoties en de hang naar bezit. Misdadigers streven naar vergankelijke zaken als rijkdom, vond hij. Als leider wil men zich toch niet verlagen tot dat niveau? Interessante gedachten voor het OM en de rechterlijke macht in Curaçao en St. Maarten, lijkt ons. Het streven naar roem en macht is onzinnig. “Blijf onder alle omstandigheden bescheiden. ‘Verkeizer’ en ‘verpurper’ niet, waarschuwde Marcus Aurelius zichzelf. Dat geldt voor al onze politieke leiders. Zoals Rutte met Dikke Ik en de verkeerde

keuzes van politici in Curaçao, Aruba en Sint Maarten. In de politiek is verpurning standaard. Laten wij onze politici duidelijk maken wat hun taken zijn. Het Griekenland van de VS, Puerto Rico probeert een schuld van 47 miljard dollar te herstructureren door schulden niet af te lossen. Kredietbeoordelaar Standard & Poor’s heeft begin deze maand de kredietwaardigheid van Brazilië afgevaardeerd tot de laagste junkstatus (‘rommel’). Dreigt dat ook in het Koninkrijk? “Een leider streeft naar rechtvaardigheid en het dienen van de gemeenschap”, zegt Marcus Aurelius. “Bovendien: alles gaat voorbij. Wij zijn sterfelijk en ook de herinnering aan ons zal snel vergeten zijn.” Zeker is dat wij zelf verantwoordelijk zijn voor onze leiders, doen ze het niet goed dan moeten de volksvertegenwoordiging en de kiezers duidelijk maken dat het zo niet langer kan.

Van Aller en De Vries schrijven regelmatig voor Amigoe. Vanuit hun kennis en ervaring, toetsen ze de theorie in de praktijk. Renée werkte als jurist lange tijd voor de Universiteit van Aruba en de Arubaanse overheid. John J.P. de Vries was jarenlang werkzaam als jurist bij de overheid. Zij presenteren een analytisch en onderbouwd oordeel op actualiteiten.

Televisieprogramma's

Nederland

15:15	Spoorloos
16:10	Het familielidner
17:00	Pauw
17:55	Journal
18:15	Pauw
19:10	EenVandaag
19:45	Journal
20:00	Journal
20:25	Tekst-TV
23:55	Nederland in beweging

Dinsdag 29 september

0:10	Geheugentrainer
0:30	Journal
1:10	Goedemorgen Nederland
1:30	Journal
1:40	Goedemorgen Nederland
2:00	Journal
2:10	Goedemorgen Nederland
2:30	Journal
2:40	Goedemorgen Nederland
3:00	Journal
3:15	Nederland in beweging
3:30	Journal
3:40	Geheugentrainer
4:00	Journal
4:15	Tijd voor MAX & Hallo Nederland
5:00	Journal
5:15	Tijd voor MAX & Hallo Nederland

5:40	Journal
6:50	Socutera
7:00	Journal
8:00	Het vragenurtje
9:00	Journal
9:15	Journal
9:30	Journal
9:40	Journal
10:00	Pauw
11:00	Kindertijd
11:25	Sesamstraat: 10 voor ...
11:35	Sesamstraat
11:55	Politieke Partijen: D66
12:00	Journal
12:15	EenVandaag
12:45	Sportjournaal
13:00	De wereld draait door
14:00	Journal
14:30	Opsporing verzocht
15:25	Opgelicht?!
16:20	De rijdende rechter
17:00	Pauw
17:55	Journal

Nederland

15:25	Oog in oog
16:00	Nieuwsuur
17:00	De fractie
17:35	Podium Witteman
18:35	De nachtzoen
18:50	Nieuwsuur
19:50	Nieuwsuur

BVN

15:05:	NOS Journaal
15:10:	Sesamstraat
15:25:	Sesamstraat: 10 voor...
15:35:	Het Klokhuis
15:50:	NOS Jeugdjournaal
15:55:	Fame Academy
16:20:	Blokken
16:45:	Thuis
17:10:	Dagelijkse kost
17:25:	EenVandaag
17:55:	NOS Sportjournaal
18:05:	VRT Journaal
18:45:	De Wereld Draait Door
19:35:	NOS Journaal
19:55:	Weerbericht Europa/Afrika
20:00:	Overspel
20:50:	3 Op Reis Backpack
21:20:	De ZOO achter de schermen
21:45:	Nieuwsuur
22:35:	Weerbericht Amerika/Caribiën
22:40:	Pauw
23:35:	Iedereen beroemd

Dinsdag 29 september

00:00:	VRT Journaal
00:30:	De Afspraak
01:20:	Blauw Bloed
01:55:	Vroege Vogels
02:20:	MAX Geheugentrainer

20:40 Tekst-TV

Dinsdag 29 september

0:25	Geloof en een hoop liefde
1:00	Journal met gebarentolk
1:15	Journal
1:30	Journal met gebarentolk
1:35	Journal
2:00	Journal met gebarentolk
2:15	Journal
2:45	Jeugdjournaal met gebarentolk
3:00	Journal met gebarentolk
3:15	De fractie
3:55	Het familielidner
4:40	Metterdaad
4:55	Rail away
5:25	De wereld draait door
6:25	Man bijt hond
6:57	Politieke Partijen: CDA
7:00	Journal
7:20	Radar
8:00	Spoorloos
8:55	Dubbelspel
9:30	Spirit
10:00	Journal
10:10	Kruispunt
10:35	Bodar en de droom van Constantijn

11:00	Journal
11:10	Geloof en een hoop liefde
11:40	Tijd voor MAX & Hallo Nederland
12:45	Man bijt hond
13:20	Vroege vogels
13:50	Dubbelspel
14:25	Brandpunt
15:20	Andere tijden
16:00	Nieuwsuur
17:00	2Doc: The act of killing

Nederland

14:30	The freestyle games
15:30	Streetlab
16:10	Aanmodderfakker
17:55	Studio sport
18:30	De wereld draait door
19:30	Streetlab
20:05	De wereld draait door
21:05	De wereld draait door
21:55	Tekst-TV

Dinsdag 29 september

0:30	Kabouter Plop
0:35	Bumba
0:40	Penelope
0:45	Nellie & Cezar
0:50	Sarah en eend
1:00	Sesamstraat
1:15	Calimero
1:25	Pieter Konijn
1:40	Masha en de beer
1:45	Shaun het schaap
1:55	Wickie de Viking
2:05	Mike de ridder
2:15	Igam Ogam

02:35:	Fryslân DOK:
03:05:	NOS Journaal
03:10:	Sesamstraat
03:25:	Sesamstraat: 10 voor...
03:35:	Het Klokhuis
03:50:	NOS Jeugdjournaal
03:55:	Fame Academy
04:20:	Blokken
04:45:	Thuis
05:10:	Dagelijkse kost
05:25:	EenVandaag
05:55:	NOS Sportjournaal
06:05:	VRT Journaal
06:45:	De Wereld Draait Door
07:35:	NOS Journaal
07:55:	Weerbericht Europa/Afrika
08:00:	Overspel
08:50:	3 Op Reis Backpack
09:20:	De ZOO achter de schermen

09:45:	Nieuwsuur
10:35:	Weerbericht Amerika/Caribiën
10:40:	Pauw
11:35:	Iedereen beroemd
12:00:	VRT Journaal
12:30:	De Afspraak
13:20:	Bij Dino in de Straat
13:50:	Metterdaad
14:00:	Tijd voor MAX & Hallo Nederland

2:25	Dokter Hond
2:45	Jeugdjournaal
2:50	Prinsessia
3:05	Maya de bij
3:15	Kindertijd
3:40	Raad eens hoeveel ik van je hou
3:55	De wereld van K3
4:10	Koekeloere
4:30	Zoostraat 64
4:40	Pipi, Pupu & Rosemarie
4:45	Sesamstraat: 10 voor ...
5:00	Klumpies
5:05	Leuke verhalenjes van Winnie de Poeh
5:10	Mickey Mouse clubhuis
5:35	Olly, het kleine witte busje
5:40	Waybuloo
5:50	Minnie's strikken toons
5:55	De speelgoedokter
6:10	Igam Ogam
6:20	Babar en de belevenissen van Badou

6:35	Masha en de beer
6:40	Buurman en buurman
6:50	Ringel Singel 19
7:00	Q Pootle 5
7:10	Olivia
7:25	Kindertijd
7:50	Sesamstraat: 10 voor ...
8:00	Sesamstraat
8:15	Pingu
8:20	Timmy tijd
8:30	Tip de muis
8:45	Angelina ballerina
8:55	Heidi
9:20	Peanuts
9:30	Beste vrienden quiz
9:50	Spangas
10:10	Peperbollen
10:45	Hip voor nop
11:10	Junior songfestival
11:40	Beste vrienden quiz
12:00	Het geheim van Eyck
12:23	Het klokhuis
12:45	Jeugdjournaal
12:55	Spangas
13:25	Lena en Cem
13:55	Nederlands Film Festival
14:30	Villa single mama
15:25	Sophie in de kreukels
16:00	Alles is familie

ATV

00:00	Sport Final all new (NBC)
00:30	1st Look (NBC)
01:00	Extra (NBC)
02:00	Star of A&E's Hit Reality Show (NBC)
03:00	Access Hollywood (NBC)
04:00	Early Today all new (NBC)
04:30	Today in NY (NBC)
7:00	Today (NBC)
10:00	Today (NBC)
11: 00	Access Hollywood (NBC)
12:00	Noticia Awenochi repeat (ATV)

13:00	Time Out repeat
13:15	15on15 repeat
14:00	The Meredith Vieira Show (NBC)
15:00	Steve Harvey (NBC)
16:00	The Ellen DeGeneres Show (NBC)
17:00	News 4 New York (NBC)
18:30	NBC Nightly news (NBC)
19:00	Time Out (ATV)
19:15	15 on 15 (ATV)
19:30	Noticia Awenochi (ATV)
21:30	Mesa Rondo (ATV)
23:00	Noticia Mas Laat (ATV)
23:30	the Tonight Show with Jimmy Fallon (NBC)

TeleCuraçao

15:30	Frengu
16:00	Arte pa Tur
17:00	Aghusa
18:00	Bonochi Kòrsou
19:00	TeleDeporte
19:30	Curaçao On (r)
20:00	TeleNotisia
21:00	Wega di Number Kòrsou
21:10	Partisipashon di Morto
21:15	Pagina Sosial
21:30	Den Nos Kas
22:30	Dimelo Kantando
23:00	TeleNotisia (r)

Crown doneert aan culinaire studenten van de EPB

Vanaf het moment dat Crown hoorde van de donatie van camera's aan de culinaire studenten van EPB, heeft het bedrijf besloten om deze donatie te complimenteren met een donatie van een 'SmartTV'. Het betreft studenten die allemaal het lokale professionele culinaire basisprogramma volgen onder begeleiding van docent Bas Willemsen. Hij legt uit hoe de studenten een basis leggen van de professionele keuken.

Aloë restaurant ligt naast de school en hier wordt dan ook druk geoefend. Eén keer per week, op dinsdagen opent het restaurant voor het publiek, waar dan de gerechten van de studenten geproefd kunnen worden. Er zijn meer disciplines die de studenten in het restaurant leren, zoals bediening en organisatie.

Het idee van docentr Willemsen was om camerasystemen in de keuken te installeren om zo, alles wat in de keuken gebeurt in het restaurant te laten zien. Nadat Casa Tua de camera's doneerde, maakte Crown het compleet met de donatie van een Smart TV.

COLOFON

Uitgeverij Amigoe (Aruba) N.V.
Tel: (297) 582-4333 Fax: (297) 582-2368
Bilderijkstraat 16
Postbus 323, Oranjestad, Aruba

Directie:
Sigrid Hammelburg
arubadirectie@amigoe.com

Redactie:
Alex Lacle (coordinator)
Linda Reijnders
Mirte de Rozario
Franciska Groen
Bobby Spier
Leanne van Spronsen
arubaredactie@amigoe.com

Administratie:
Zulaika Kelly (abonnementen)
Grecia Willems (advertenties)
adminaruba@amigoe.com

Opmaak:
Zulma Kock
avisoaruba@amigoe.com

Verkoop:
Tiziana La Torre
tlatorre@amigoe.com

Jamey Baire
jbaire@amigoe.com

Distributie:
Zulma Kock, Zulaika Kelly
abonnementaruba@amigoe.com

Kantooruren:
Maandag t/m Vrijdag 8.00am-4.30pm

Bankrekeningnummers:
Caribbean Mercantile Bank #20651903
Banco di Caribe #81027801
RBC #100031723

Klachten over bezorging ?
Mail naar
klachtenaruba@amigoe.com

Het weer

DINSDAG 29 september 2015		DINSDAGAVOND	
Overwegend zonnig met sterke windvlagen vanuit het oosten tussen 30 en 50 km/u.		Een heldere hemel met wind vanuit het oosten tussen 25 en 40 km/u.	
Zonsopgang 06:30	Zonsondergang 18:33	Maansopgang 20:06	Maansondergang 07:53
Max. Temp. 33°	Neerslag 10%	Min. Temp. 28°	Neerslag 10%
Wind 35 km/u-Oost	Luchtvochtigheid 66%	Wind 31 km/u-Oost	Luchtvochtigheid 77%
UV Index 11+ (Extreem)			

Dienstdoende huisartsen
Maandag, 28 september 2015

Huisarts nachtdienst -
Oranjestad
Huisartsenpost Hospitaal
527-4580
Dr. Thuis

Huisarts nachtdienst -
San Nicolaas
Centro Medico San Nicolaas
524-8833
Dr. Every

Dienstdoende apotheken
Apotheek nachtdienst
San Nicolaas

Botica San Nicolas
584-5712
Apotheek nachtdienst
Oranjestad

Botica St. Anna
586-8181

Aankomsttijden Cruiseschepen

Dinsdag 29 Sept'15

Costa Luminosa
07.00 – 13.00

sudoku 26 sept

SOLUTION:								
6	8	1	7	3	5	4	2	9
5	2	7	8	9	4	1	6	3
9	4	3	1	6	2	8	7	5
4	1	6	2	5	8	3	9	7
2	7	5	9	1	3	6	4	8
3	9	8	4	7	6	2	5	1
1	5	2	3	4	7	9	8	6
8	6	9	5	2	1	7	3	4
7	3	4	6	8	9	5	1	2

Informatie

Centraal Politie	100
Brandweer	911
Politie O'stad	102
Politie San Nicolaas	104
Politie St.Cruz	105
Politie Noord	107
Tipline Politie	11141
Ziekenhuis	527-4000
Dierenarts	585-0400
Elmar centraal	523-7100
Elmar storing	523-7147
WEB Aruba	525-4600
SETAR	582-2116
Taxi (TAS)	587-5900
Taxi (ATT&T)	582-2010
Taxi (PTS)	588-0035
Taxi (Diamond)	587-2300
Kankerbestrijding	582-0412
Stichting SAMBA	582-0903

—Oranjestad—

Ambulance	582-1234
BGD Oranjestad	527-2782
Veterinaire Kliniek	582-1720
Animal Shelter	582-1623

— San Nicolaas—

Ambulance	584-5050
Centro Medico	523-8833
BGD San Nicolaas	527-2782
Serlimar	584-5080

— Botica —

4 Centro Medico	584-5794
Aloë	584-4606
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Ferguson	583-0702
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
Ponton	583-5334
San Lucas	584-5119
San Nicolaas	584-8186
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Seroe Preto	584-4833
Trupiaal	583-8560

— Mortuaries —

Ad Patres	584-2299
Aurora	588-6699
Olive Tree San Nicolaas	584-8888
Olive Tree Oranjestad	582-0000

— Stichtingen —

Fundacion Anti-Droga Aruba (FADA)	583-2999
Fundacion Respetami	582-4433
Zwanger? Fundacion CIZKA	583-0331
Fundacion Diabetico	593-0507
Arubano	593-4928
Twelve Step Meeting	
AA-NA- AL- ANON- OA	583-8989
Fundacion Amor Pa	568-4739
Prohimo	564-8849
NA Acceptance Group	565-7500
Fundacion Centro Ecologico Aruba	562-4161
Bureau Sostenemi Misbruik en mishandeling tegen minderjarigen	588-1010
Fundacion C.V.A. voorkomen en zorg voor stroke	567-7004

Horoscoop

CELEBRITIES BORN ON THIS DAY: Kirsten Prout, 25; Hilary Duff, 28; Mira Sorvino, 48; Janeane Garofalo, 51.

Happy Birthday: Get the ball rolling. Don't let laziness take over or emotional matters bog you down. Charge into the future with enthusiasm and the willingness to start new ventures and bring about positive change. You will thrive on chasing success and proving to yourself and others what you are capable of doing. Speak up and make a difference. Your numbers are 5, 12, 24, 27, 32, 41, 48.

ARIES (March 21-April 19): Don't let things get to you. Stay calm and do your best to enjoy the company of the people you like to be around. A suggestion or offer looks promising. A move will bring positive changes to your life. 3 stars

‘Interessante mogelijkheden voor economie’

Initiatiefwet registratie megajachten gepubliceerd

WILLEMSTAD — Het initiatiefwetsvoorstel dat beoogt Curaçao fiscaal aantrekkelijker te maken voor de internationale scheepvaart is gepubliceerd. Volgens coalitiepartij Pais kan het eiland slim inspelen op deze kansen, nu deze wet is aangenomen. De registratie van megajachten biedt interessante mogelijkheden voor de economie van Curaçao.

Het gaat om de Landsverordening houdende wijziging van de Landsverordening op de Scheepstonnagebelasting 2007 en de Landsverordening op de inkomstenbelasting 1932. In dit wetsvoorstel worden enkele aanbevelingen uitgewerkt die zijn opgenomen in het rapport ‘Koers voor onze Maritieme Toekomst’ uit 2010.

Belangrijkste punt is dat de tonnagebelasting nu ook van toepassing wordt op de winst van niet op Curaçao gevestigde organisaties die werken via een op Curaçao gevestigde vaste inrichting. Daarnaast is met het voor-

stel de weg vrijgemaakt om deze fiscale regeling ook uit te breiden naar megajachten. Conform het rapport over onze maritieme toekomst biedt de registratie van megajachten interessante mogelijkheden voor de economie van ons land, vooral voor de lokale offshore-sector.

Politiek leider Alex Rosaria hoopt dat de verruiming van de scheepstonnagebelasting een vernieuwde dan wel uitgebreide aantrekkingskracht uitoeft op de internationale zeescheepvaart. “Hierdoor kan op de langere termijn een verhoging van

de inkomsten uit deze belasting worden verwacht”, aldus Rosaria. Vorig jaar januari heeft de Curaçao Financial Services Association (Cifa) een seminar georganiseerd waar duidelijk werd dat de economische impact van het registreren van schepen kan worden geschat op minimaal 20.000 gulden per schip per jaar en oplopend tot meer dan 50.000 gulden per schip per jaar, afhankelijk van het type schip en de gekozen structuur. Met momenteel zo’n 250 koopvaardij schepen in het register is de huidige impact van scheepsregistratie in de Curaçaose economie meer dan 7,5 miljoen gulden per jaar. Dit vertaalt zich in meer dan 150 goed betaalde fulltime banen. Er is volgens Rosaria zeker groeipotentieel voor het Curaçaose register.

Kustwaterbescherming topic in VN

WILLEMSTAD — Minister Ben Whiteman van Gezondheid, Milieu en Natuur (PS), thans ook premier, heeft vorige week bij de Verenigde Naties in New York gesproken over verschillende projecten ten behoeve van kustwaterbescherming en duurzame ontwikkeling op het gebied van oceaanbeleid.

Dat deed Whiteman in het kader van de viering van het 70-jarig bestaan van de VN. De minister noemde in zijn presentatie ook de samenwerking met het WAITT Instituut, Blue Halo en het Deep Reef Observation Project (DROP). Verder steunt het Koninkrijk ook de conferentie over oceanen en zeeën die dit jaar in Fiji plaatsvindt.

Het tweede evenement dat Whiteman bezocht, betrof dat over kinderen en hun ontwikkeling. Daarin schetsde hij het beleid ‘Mi yu ta bo yu’ waarin de overheid een verantwoordelijkheid heeft ten opzichte van het opvoeden van kinderen, zeker als deze opgroeien in een minder veilige omgeving. Ook benadrukte de minister het streven om het geven van

moedermelk te stimuleren. Daarnaast was de premier ook aanwezig bij een evenement dat onder andere door de jeugdambassadeur van het Koninkrijk was georganiseerd over seksualiteit, gezonde voortplanting en rechten. In de paneldiscussie werd gefocust op de ziekte aids en de uitdaging ervan

op het terrein van sociale gelijkheid als het gaat om gezondheidszorg.

Whiteman legde de nadruk op het belang van samenwerking tussen de overheid, de private sector en organisaties op het gebied van aidsbestrijding. Omdat het niet nodig zou moeten zijn dat er nog steeds mensen

besmet raken met aids en daaraan overlijden.

Het 70-jarig bestaan van de VN staat in het teken van Sustainable Development Goals, en de lezingen van Whiteman spitsten zich vooral toe op de ontwikkeling van Curaçao in het kader van ‘Small Island Developing States’.

Seminar goed bestuur:

‘Uiteindelijk draait het om integriteit’

WILLEMSTAD — Goed bestuur betekent dat bestuurders, interne toezichthouders en andere bij governance betrokkenen ter zake kundig zijn en zich moreel juist gedragen. Over good corporate governance zijn boekwerken volgeschreven, er bestaan tal van regels waaraan een commissaris of toezichthouder moet voldoen, maar toch blijven zich van tijd tot tijd schandalen voordoen bij overheids-nv's of bedrijfsondernemingen.

door **Judith Ramautar**

Tegen toezicht heeft minister van Verkeer en Vervoer Suzy Camelia-Römer (PNP) geen bezwaar. “Ik vind het goed als de Algemene Rekenkamer een controle doet bij mijn ministerie. Wij dienen te voldoen aan internationale kwaliteitsstandaarden.” Maar volgens de minister moeten we er wel voor waken dat we met het ene controlemonster geen ander controlemonster creëren.

Dat zei Camelia-Römer vrijdag tijdens het seminar ‘Fatsoenlijk zakendoen in een onfatsoenlijke wereld’, dat de University of the Dutch Caribbean (UDC) organiseerde in het kader van haar 20-jarig bestaan. Thema van dit seminar was Good Corporate Governance. UDC biedt al jaren de Masterclass Good Corporate Governance aan en in oktober en november staan er weer twee op de agenda.

In het seminar stond evaluatie van de oude Code Corporate Governance Curaçao en de vernieuwde Code centraal. Verder kwamen ook nieuwe trends in een veranderende en roerige wereld aan bod. Camelia stipte in haar evaluatie het begrip transparantie aan. “Wat is belangrijker: bescherming van bedrijfsgegevens of een openbare presentatie als de Staten daar om verzoeken?” In het panel, na afloop van de lezingen, kreeg de minister bijval van oud-premier Etienne Ys, die overigens op persoonlijke titel sprak. “Een overheids-nv als UTS bevindt zich in een concurrentievelde.

Bij het seminar was vrijdag onder meer ook VVRP-minister Suzy Camelia Römer (PNP) aanwezig (tweede van rechts).

Als ik als minister in de Staten uitleg zou moeten geven over de toekomstplannen van UTS, zou ik dat weigeren, want de concurrent luisert ook mee. Laat ze me dan maar naar huis sturen.”

Ys stelde verder dat de politiek niet op afstand gehouden kan worden bij een overheids-nv, aangezien de commissarissen en directeuren politiek benoemd worden. Maar ze moeten wel afrekend kunnen worden op hun gedrag bij slecht bestuur. En dat is afhankelijk van de partij en haar politiek leider. Of een rechter.

Ruud Thuis, huidig directeur van UDC, was vroeger commissaris bij een overheids-nv. Hij gaf aan hoe groot het spanningsveld is in een bestuur. “Mensen willen niet uit de toon vallen, ook niet bij minder goede keuzes, dus dan doe je mee.” Wie al jaren meedraait in een bestuur is minder geneigd om van houding te veranderen. Maar de regels zijn inmiddels wel veranderd, zoals de hoofdelijke aansprakelijkheid bij onrechtmatig handelen. Vertrouwen en voorspelbaarheid bij een (overheids-)bedrijf zijn de sleutelwoorden. Voorspelbaarheid, omdat investeerders dan eerder belangstelling zullen

hebben. Vertrouwelijkheid, dat is het grootste probleem van een Raad van Commissarissen, zeker als deze uit de politiek komt. En onvoldoende doorvragen bij complexe issues. “Je kunt nog zoveel regels en wetten hebben, maar het gaat uiteindelijk om gedrag en hoe je dat tentoonspreekt.” UDC had voor deze gelegenheid ook Arthur Izeboud uitgenodigd, van het Corporate Governance Institute van Nijenrode. De vele regels die zijn opgesteld voor goed bestuur verhinderen niet dat er van tijd tot tijd weer schandalen de kop opsteken, zoals nu met Volkswagen in Duitsland en hun gesjoemel met de uitstootmarges of het onderzoek van de Zwitserse autoriteiten naar de omkooppraktijken

van Sepp Blatter. Het publiek zoekt een zondebok als het verkeerd gaat, maar uiteindelijk is het falen de schuld van het gebrek aan het nemen van verantwoordelijkheid. Want hoe kunnen anders die schandalen ontstaan? Omdat niemand eerder is opgestaan toen het de verkeerde kant opging. Izeboud: “Met de vele nieuwe regels voor goed bestuur lijkt het erop dat het principe ‘als ik een regel niet overtreed, ben ik goed bezig’ de overhand neemt.” En daarmee zijn we volgens hem in een gevaarzone beland, want over een tijdje erkennen we elkaar niet meer in die regels. Dus uiteindelijk draait het bij goed bestuur toch om de kern: competentie en goed, integer gedrag, concludeerde Ys nog maar eens ten overvloede.

Curaçaose acteur in NFF-film ‘Dos Santos’

WILLEMSTAD — Het is de Curaçaöenaar Anton de Bies die jaar weer gelukt om de hoofdrol te spelen in een film die op het Nederlands Filmfestival (NFF) draait. In het moordmysterie ‘Dos Santos’ speelt hij intens en krachtig. Is hij wel de moordenaar? ‘Dos Santos’ is een film van regisseur Maarten van Voornveld en is genomineerd voor een Gouden Kalf in de

NFF Debuut Competitie. Voor De Bies een mooi opstapje na zijn rol vorig jaar in de korte film ‘Mi Kulpá’, die ook op het Nederlands Filmfestival draaide. Anton de Bies is vijf jaar geleden van Curaçao naar Nederland vertrokken om acteur te worden. Na in Amsterdam en Rotterdam opleidingen te hebben gevolgd, zit hij nu op de Toneelacademie in Maastricht.

AVA Airways komt niet met bankgarantie

WILLEMSTAD — Luchtvaartmaatschappij AVA Airways zegt aan de wettelijke verplichtingen te hebben voldaan en zal geen bankgarantie van 48,9 miljoen dollar overleggen. Dat werd donderdag bekendgemaakt in het journaal van TeleCuraçao.

Minister Suzy Camelia-Römer (PNP) van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning (VVRP) liet begin september schriftelijk weten dat de luchtvaartmaatschappij vóór 23 september moest voldoen

aan deze voorwaarde om in aanmerking te komen voor een economische vergunning. De directie van AVA Airways hield daarop een persconferentie, waarbij ook hun advocaat Chester Peterson

aanwezig was. AVA Airways-directeur Olivier Arrindell verklaarde tegenover de media en andere geïnteresseerden dat de luchtvaartmaatschappij haar kapitaal bij elkaar krijgt door venture capital, dat wil zeggen investeringen vanuit fondsen in ruil voor aandelen. Er werd een investeringsbedrag genoemd van 60 miljoen dollar volgens een principe van lease to own

deal. Tijdens de persconferentie eiste hij opheldering over wat er precies wordt bedoeld met een ‘letter of credit’. Als antwoord van het ministerie uit zou blijven, zouden er juridische stappen worden ondernomen, aldus het bestuur van de luchtvaartmaatschappij. De advocaat van AVA Airways heeft nu een brief gestuurd aan Camelia-Römer, waarbij tevens een brief is gevoegd

van een Amerikaans accountantsbureau. In de brief wordt de kredietwaardigheid van een investeerder bepleit. Er staat ook in dat het volgens Amerikanse wetgeving niet is toegestaan om financiële informatie van investeerders vrij te geven. De minister liet weten de brief te hebben doorgestuurd en dat ze het antwoord van haar adviseur afwacht.

Great Bay Channel open om waterpeil te stabiliseren

Het Great Bay Channel, dat het afgelopen weekeinde werd geopend zodat water in de binnenwateren kan stromen.

PHILIPSBURG — Als gevolg van de huidige droogte heeft het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Infrastructuur (Vromi) op St. Maarten het afgelopen weekeinde het Great Bay Channel geopend. Hierdoor kan water uit de baai in de Fresh Salt Pond stromen en het waterpeil in de binnenwateren verhogen. De Nature Foundation (NF) zal op verzoek van Vromi het proces blijven volgen.

De Nature Foundation waar-schuwde tevens het afgelopen weekeinde voor een mogelijke sterfte van tilapia's in de Great Salt Pond als gevolg van het aanhoudende droge en het warme weer. De stichting verwacht de komende dagen een hoger dan normaal tij als gevolg van de volle maan. Op basis van de NOAA getijdentafels wordt een springvloed verwacht, met een piek van ongeveer 65 centimeter morgenochtend om zes uur. Gedurende deze tijd wordt zeewater uit de Great Bay via het kanaal naar de binnenwateren geleid, om het gevaarlijk lage waterniveau daar te verhogen. Aangezien het ecosysteem gewend is aan een zoute tot brakke omgeving, zal het negatieve effect hiervan niet groot zijn. De stichting stelt dat, als gevolg van het gevaarlijk lage waterpeil in de Great Salt Pond, de vissen overal in de drassige gebieden zijn terechtgekomen. Nadat de sluisdeur tussen de Fresh Water Pond en de Great Salt Pond werd geopend, kon direct een groter aantal tila-

pia's worden waargenomen. Vele van deze vissen waren al aangedaan door het lage zuurstofgehalte, het hoge zoutgehalte en de hogere temperatuur van het water. Deze vissen zullen uiteindelijk sterven als gevolg van de omstandigheden veroorzaakt door de droogte, aldus de stichting. Gezien de gevolgen voor de gezondheid van de mensen in de omgeving wordt het gebied schoongemaakt en de vis verwijderd. Hoewel de vermindering van het aantal tilapia's te betreuren is, zal dit een positief effect hebben op het ecosysteem, aangezien zij een invasieve soort zijn. Dit wordt bevestigd door het feit dat tilapia's de enige soort is die is aangedaan. Volgens een persbericht van het ministerie werden de sluisen geopend en werd ongeveer 2 meter water vanuit de Fresh Pond doorgevoerd naar de Great Salt Pond. Het kanaal bleef het hele week-einde open en morgen wordt een piek verwacht als gevolg van de hoge vloed veroorzaakt door de volle maan, wat

Het water stroomt via het kanaal naar binnen.

Enkele mensen haalden vissen uit het water hoewel de consumptie van de vis sterk wordt afgeraden.

een goed moment zal zijn om het effect van de aanpak te beoordelen. De toename van het zoutgehalte zal een zelf-zuiverende werking hebben op de binnenwateren en een einde maken aan andere gevaarlijke omstandigheden, zoals muggen en onaangename dampen, veroorzaakt door

rotte vis. Vromi zal samen met de Nature Foundation nauw toezicht blijven houden op dit proces, om een veilige en efficiënte werkwijze te kunnen garanderen. De stichting heeft de kwaliteit van het water getest om zich ervan te verzekeren dat er geen water uit de Fresh Pond in het Great Bay-gebied terecht zou komen. Dit bleek inderdaad niet het geval te zijn.

4 miljoen dollar voor drink- en afvalwater Bonaire

KRALENDIJK — Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) subsidieert een bedrag van ruim 4 miljoen dollar voor drink- en afvalwater op Bonaire. Dat kwamen gedeputeerde Gerald Silberie en het ministerie van I&M op 21 september jl. overeen. In de overeenkomst is vastgelegd dat het Rijk de transportkosten van drinkwater en de exploitatiekosten van afvalwaterzuivering dit jaar subsidieert.

De kosten voor een betrouwbare en duurzame drinkwatervoorziening op Bonaire en de exploitatiekosten van de afvalwaterwaterzuivering op het eiland zijn zo hoog, dat deze redelijkerwijs niet alleen door Bonaire kunnen worden opgebracht. Daarom heeft het ministerie van

I&M de toezegging gedaan om Bonaire financieel te steunen. Het ministerie stelt in 2015 voor de transportkosten van drinkwater een bedrag van ruim 1,5 miljoen dollar beschikbaar. Voor de exploitatiekosten van de afvalwaterzuiveringsinstallaties is bijna 2,5

miljoen dollar beschikbaar gesteld. In de toekomst zullen de exploitatiekosten van de afvalwaterzuivering echter deels door het eiland zelf moeten worden betaald. Daarom is aan deze subsidie de voorwaarde verbonden dat met ingang van 2017 gefaseerd een afvalwaterheffing wordt ingevoerd. Bij het invoeren van deze heffing zal rekening worden gehouden met de draagkracht van de bevolking. De afgelopen jaren heeft het ministerie de exploitatiekosten van de afvalwaterzuivering alleen betaald.

keling'. Volgens de minister schakelt haar ministerie de pers niet in bij controles. Als mensen lucht krijgen van de controles en dan de media inschakelen, is dat volgens haar hun zaak. De VBC vindt ook dat in geval van controle minimaal moet worden afgesproken wanneer die zal plaatsvinden en wat het object van de controle zal zijn. Daar is de minister het niet mee eens. "We gaan geen enkele ondernemer van te voren inlichten dat we een controle gaan uitvoeren", zei de minister beslist. Het doel van de controles is om te zien of werknemers goed worden behandeld en om te controleren of de werkgever zich houdt aan de arbeidswetgeving.

Selikor-personeel weer aan het werk

Door de vele kapotte vuilniswagens is het werk zwaarder geworden.

WILLEMSTAD — De rechter heeft vrijdag een eind gemaakt aan de actie van het personeel van vuilnis-ophaalbedrijf Selikor. De stakende werknemers moesten direct het werk hervatten. Ook heeft de rechter aangedrongen op een gesprek tussen vakbond BTG en Selikor.

Een groep mensen moet een commissie vormen waarin alle gesprekken tussen de twee partijen zullen plaatsvinden. De commissie zal niet worden aangevoerd

Nederland blijft toezicht betalen

DEN HAAG — De Nederlandse regering blijft betalen voor het toezicht door De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) in Caribisch Nederland. Met de bijdrage wordt gezorgd voor een stabiele financiële markt in het gehele Caribische deel van het Koninkrijk, schrijft minister Jeroen Dijsselbloem van Financiën.

In het Europese deel van Nederland worden de kosten voor toezicht grotendeels doorberekend aan banken en andere financiële organisaties, maar in Caribisch Nederland niet, zo bleek uit de begroting en beleidsplannen die op Prinsjesdag werden gepresenteerd. De Tweede Kamer vroeg vervolgens om opheldering. Dijsselbloem schrijft dat er verschillende redenen zijn

voor deze keuze, waaronder het feit dat er op de eilanden sprake is van een redelijk nieuwe situatie met strengere regels dan voor oktober 2010. Ook is het doorberekenen van kosten lastig omdat er relatief weinig financiële bedrijven aanwezig zijn op Bonaire, St. Eustatius en Saba, waarvan een groot deel bijkantoren zijn van banken. Tot slot wil Nederland de marktsituatie in Caribisch

Nederland zo veel mogelijk afstemmen op de tarieven en regels van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten. "Het is immers van belang dat de toezicht-regimes van Curaçao en St. Maarten enerzijds en de BES-eilanden anderzijds zo veel mogelijk op elkaar zijn afgestemd vanwege de verwevenheid van de financiële markten en het behoud van een gelijk speelveld", schrijft de minister. In totaal kostte het toezicht door DNB en AFM in Caribisch Nederland 1,168 miljoen euro in 2014. Van dit bedrag werd 143.000 euro door banken en andere financiële instellingen betaald.

Staatssecretaris Van Rijn bezoekt Saba en Bonaire

KRALENDIJK — Staatssecretaris Martin van Rijn van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport brengt van 29 september tot en met 2 oktober een werkbezoek aan Saba en Bonaire. Het is het eerste bezoek van de staatssecretaris aan deze eilanden van Caribisch Nederland.

Op het programma staan op beide eilanden gesprekken met de gezaghebbers en de leden van de Bestuurscolleges, bezoeken aan diverse verpleeghuizen en opvangcentra en andere zorg en jeugd gerelateerde instanties. Op Saba brengt de staatssecretaris een bezoek aan Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en aan stichting Child Focus. Ook zal hij een bezoek brengen aan verpleeghuis Benevolente The

Home. Op Bonaire bezoekt Van Rijn Rosa di Sharon, een opvang en verblijf voor tienermoeders. Ook zal hij het wijkteam voor thuiszorg bij Kas di Kuido ontmoeten. Verder bezoekt Van Rijn Cocari, een dagbesteding voor ouderen in Rincon, de intramurale woonvoorziening en dagbesteding voor verstandelijk gehandicapten FKPD, de Jeugd en Gezinsvoogdij en het Centrum voor Jeugd en Gezin op Bonaire. De

staatssecretaris zal op zijn tweede dag op Bonaire bezoeken afleggen aan Villa Antonia, een kleinschalige dagopvang, een project van Stichting Verslavingszorg & Psychiatrie Caribisch Nederland en het nieuwe zorgverzekeringskantoor. Daarnaast ontmoet hij jongeren en jeugdwerkers van Jong Bonaire. Het werkbezoek aan Caribisch Nederland wordt afgesloten met een gesprek bij Stichting Forsa. Van Rijn gaat niet naar St. Eustatius. Bij haar recente werkbezoek begin september deed ook staatssecretaris van economische zaken, Sharon Dijksma, alleen Bonaire en Saba aan.

Rijopleiding voor Marechaussee Bonaire

KRALENDIJK — Tussen 29 september en 16 oktober krijgen medewerkers van de Koninklijke Marechaussee op Bonaire een aantal rijopleidingen.

Het gaat om het zogeheten Verbeterde Politionele Vaardigheden Rijbewijs B. Daarbij wordt onder andere getraind in het rijden met

hogere snelheden, waarbij de tweetonige sirene en blauw zwaailicht wordt gebruikt. De opleiding vindt plaats

op de openbare weg, zowel binnen- als buiten de bebouwde kom (ook in het centrum) en in de mondi.

In de komende drie weken wordt er tussen dinsdag en vrijdag door de Koninklijke Marechaussee getraind.

Peuter valt van scooter

KRALENDIJK — Afgelopen week viel een tweejarig peuter van een scooter. Moeder en kind reden over

de Hanchi Amboinato toen het ongeval plaatsvond. Beiden werden per ambulance naar het ziekenhuis

gebracht voor medische behandeling. Oorzaak van het ongeluk is niet bekend.

Goisco schakelt advocaat in

WILLEMSTAD — Groothandel Goisco heeft een advocaat in de arm genomen vanwege 'belaging' door arbeidsinspecteurs van het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (Soaw). Goisco wil onder meer dat het ministerie excuses aanbiedt voor de negatieve berichtgeving in de media.

Goisco werd een paar weken terug bezocht door een paar inspectiefunctionarissen. Volgens het bedrijf gebruikten deze functionarissen de media om Goisco in een kwaad daglicht te stellen. Minister Ruthmilda Larmonie-Cecilia zei gisteren dat ze niet van plan is om excuses aan te bieden. Ze gaat daarentegen het inspectieteam uitbreiden en de controles intensiveren. Ook instanties die overheidssubsidie ontvangen, worden voortaan gecontroleerd op misstanden op de

werkvloer. Eerder verklaarde de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao (VBC) dat het erop lijkt dat er een hetze tegen het bedrijfsleven wordt gevoerd. Door de pers bij de controles te betrekken wordt er een show van gemaakt. Volgens de VBC verslechtert dit het investeringsklimaat op Curaçao en is het niet goed voor de werkgelegenheid en de welvaart. De vereniging doet dan ook een dringend beroep op de minister om een eind te maken aan deze 'hoogst ongewenste ontwik-

Handtekeningen GeenPeil naar Heerlen

AMSTERDAM — In een roze limousine en met twee busjes is campagneleider Jan Roos vandaag vanuit Amsterdam naar Heerlen gereisd om de ruim 450.000 handtekeningen van het comité GeenPeil op de plaats van bestemming te brengen. De tientallen dozen vol geprinte A4'tjes komen terecht bij de belastingdienst, die ze scant en naar de Kiesraad stuurt. Die bepaalt uiteindelijk of er 300.000 geldige handtekeningen zijn voor een referendum over het associatieverdrag tussen Oekraïne en de Europese Unie.

Het zou voor het eerst zijn dat op deze manier een referendum wordt afgedwon-

gen in Nederland. GeenPeil is een initiatief van Burgercomité-EU, weblog

GeenStijl en het Forum voor Democratie van euro-criticus Thierry Baudet. Ze zijn tegen de uitbreidingsdrift van de EU, die volgens hen ten koste gaat van de Nederlandse democratie.

Roos vertelde voor vertrek dat hij vanochtend nog gebeld werd door minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken. “Hij belde om GeenPeil te feliciteren. Sportieve reactie.”

Eerder liet de minister al weten dat hij niet reageert voordat de Kiesraad heeft beslist dat er voldoende stemmen zijn voor het referendum. Dit wordt op 14 oktober bekend.

De campagneleider heeft de A4'tjes niet zelf uitgeprint. “Dan was ik tot de kerst 2018 bezig geweest”, zei hij. “Democratie is een feest, maar het moet niet te efficiënt zijn.”

Koning Willem-Alexander spreekt VN toe

NEW YORK — Koning Willem-Alexander sprak vanochtend de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties toe. Het was voor het eerst in het zeventigjarig bestaan van de wereldorganisatie dat een Nederlands staatshoofd dat deed. De koning kwam als veertiende spreker aan het woord.

Volgens premier Mark Rutte was het ‘goed voor het presentatie van Nederland’ dat dit keer de koning de toespraak hield. Het onderstreepte het belang dat Nederland hecht aan de Verenigde Naties en het feit dat Den Haag na New York en Genève de derde ‘VN-hoofdstad’ is. Willem-Alexander geniet volgens de premier ook veel prestige bij de VN, vanwege zijn eerdere werk voor de adviescommissie water en sanitatie. Het moment van de toespraak van de koning was niet toevallig. Nederland heeft zich kandidaat

gesteld voor een tijdelijke zetel in de Veiligheidsraad van de VN voor de periode 2017-2018. Voor West-Europa zijn twee plekken van de vijf tijdelijke zetels beschikbaar. Italië en Zweden zijn eveneens in de race om de zetels in te nemen. Al vijf keer eerder was Nederland lid van de Veiligheidsraad. Willem-Alexander ging in zijn toespraak onder meer in op de betekenis van de Verenigde Naties en op de bijdrage van Nederland aan de VN op het gebied van vrede, gerechtigheid en ontwikkeling, aldus de Rijksvoorlichtingsdienst. Naast koning Willem-Alexander houden ook de presidenten van de VS, Rusland, China, Frankrijk en Brazilië een toespraak. Koningin Máxima voerde gistermiddag het woord tijdens een bijeenkomst over klimaatverandering. Die vergadering maakte deel uit van de VN-top over de nieuwe duurzame ontwikkelingsdoelen voor het jaar 2030.

Bulldozer grootste gevaar voor cultuur China

PEKING — Bulldozers en plundersaars vernietigen op grote schaal de Chinese culturele erfenis. De expansiedrift van de overheid vernietigt veel eeuwenoude schatten. Dat zegt Li Xiaoji, directeur van het instituut dat China's culturele erfenis in kaart brengt, in een interview in *Study Times* van vandaag. Dat is de invloedrijke krant van de communistische partij.

De autoriteiten die de aanleg van bouwwerken en infrastructuurle werken coördineren, hebben óf geen tijd óf

geen financiële middelen om zich te bekommeren om het culturele erfgoed, meent Li. Anderzijds zijn er de dieven die de vindplaatsen van oude spullen bezoeken. De politie registreerde in de jaren 2009-2014 meer dan 7000 van dergelijke diefstallen. De dieven hebben het vooral gemunt op de waardevolle inhoud van oude graven. Het overheidsinstituut waarvan Li de directeur is, heeft zelf onvoldoende mankracht en budget om het probleem grootschalig aan te pakken. In sommige van China's uitgestrekte provincies telt het instituut niet meer dan tien werknemers.

Paus eindigt bezoek VS met openluchtmis

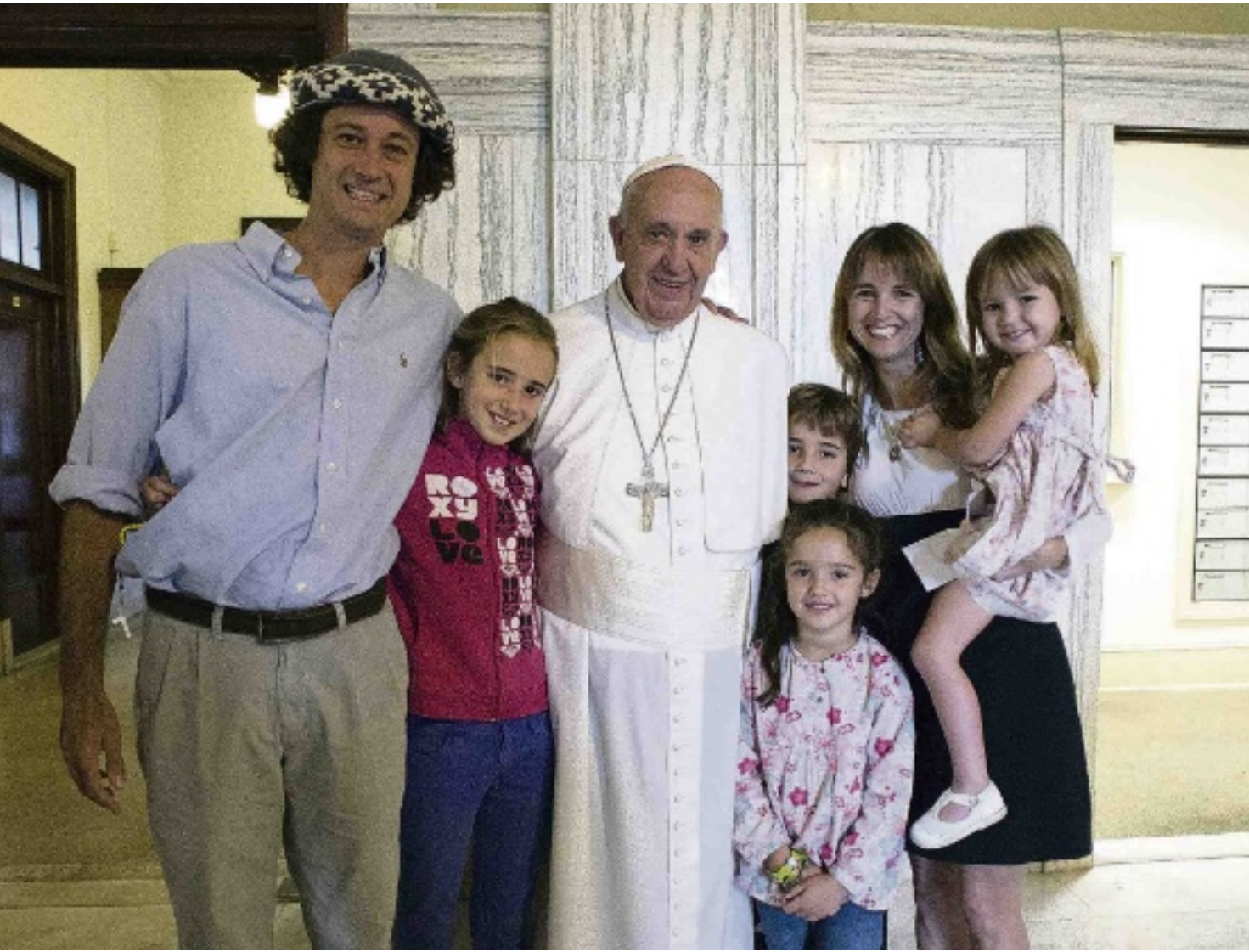

Foto:AFP

De 78-jarige Argentijnse paus poseerde bij de familie die helemaal uit Argentinië was gekomen. Hij verklaarde het gezin voor gek.

PHILADELPHIA — Paus Franciscus heeft zijn bezoek aan de Verenigde Staten gisteren afgesloten met een grote openluchtmis in Philadelphia. Voor een publiek van honderdduizenden toeschouwers riep hij op tot eenheid en benadrukte hij het belang van familieliefde. Hij zei dat iedereen moet openstaan voor ‘wonderen van de liefde’.

Mensen van over de hele wereld waren naar Philadelphia afgereisd om de mis bij te wonen. Zo was er een

gezin dat met de auto uit Argentinië was gekomen. Paus Franciscus zei tegen hen: “Zijn jullie de familie uit Bu-

enos Aires? Jullie zijn gek.” De 78-jarige Argentijnse paus ontmoette eerder op de dag slachtoffers van seksueel kindermisbruik, onder wie slachtoffers van misbruik gepleegd door rooms-katholieke geestelijken. Hij zei dat ‘God huilt’ voor hun lijden en hij zich blijft inzetten voor de bestraffing van de daders. Slachtofferorga-

nisaties in de VS reageerden enigszins sceptisch. Meerdere slachtoffers lieten weten dat ze hopen dat Franciscus zijn woorden ook omzet in daden.

De paus was zes dagen op bezoek in de VS. Het was zijn eerste keer. Hij is zondagavond teruggevlogen naar Rome.

Telegraaf maakt nieuw begin bij nummer 40.000

AMSTERDAM — De Telegraaf begon vandaag aan een nieuwe periode in zijn bestaan. De 40.000e editie van de krant plofte bij de lezers op de mat. Het uiterlijk is flink aangepast. Zo is het logo veranderd en heet de eerste sectie van de krant voortaan ‘Nieuws van de Dag’.

Hoofdredacteur Paul Jansen noemde de vernieuwde krant ‘pakkend en spraakmakend als altijd, maar met méér: meer verdieping, meer duiding van het nieuws en met nieuw elan’. Jansen zegt dat

gehoor is gegeven aan wensen van lezers om rubrieken op vaste plekken te zetten en de vormgeving rustiger te maken. Volgens de hoofdredacteur worden ook de website en de apps komende tijd vernieuwd. De Telegraaf heeft de hoogste oplage van alle Nederlandse kranten, met bijna een half miljoen exemplaren per dag. De krant verscheen op 1 januari 1893 voor het eerst. De Telegraaf kent een omstrede geschiedenis. De krant liep in de Tweede Wereldoorlog aan de leiband van de Duitse bezetter. Na

afloot van de oorlog kreeg de krant daarom een langdurig verschijningsverbod opgelegd, dat in 1949 werd opgeheven.

Hoofdredacteur Sjuul Paradijs en zijn adjunct Jan-Kees Emmer zijn onlangs vertrokken. Politiek commentator Paul Jansen staat tegenwoordig aan het roer. Hij heeft de taak om De Telegraaf een nieuw tijdperk in te leiden. Jansen wil de deelredacties (Teleport, De Financiële Telegraaf, Vrouw, Privé en Autovisie) meer zelfstandigheid geven.

‘Fraudeonderzoek naar celbioloog oneerlijk’

UTRECHT — Het onderzoek dat de Universiteit Utrecht (UU) en het beroepsorgaan voor wetenschapsfraude Lowi hebben gedaan naar plantencelbioloog Pankaj Dhonukshe is oneerlijk verlopen. De Nationale ombudsman concludeert in een vandaag verschenen rapport dat de UU en het Lowi te weinig oog hadden voor de positie en belangen van de wetenschapper.

De oud-medewerker van de universiteit werd begin vorig jaar door de UU ontslagen vanwege wetenschapsfraude.

De Nationale ombudsman stelde een onderzoek in nadat de bioloog verschillende klachten over de gang van zaken had ingediend. Vol-

gens de ombudsman is het onderzoek niet eerlijk verlopen, onder meer omdat er geen hoor en wederhoor is toegepast. Ook is Dhonukshe onzorgvuldig geïnformeerd en onvoldoende betrokken bij zijn hoorzittingen. “Daardoor heeft hij niet de kans gekregen om zijn verhaal goed te kunnen doen”, zegt

een woordvoerder. Dhonukshe zegt verheugd te zijn met de uitspraak. “Maar het is wel schandalig dat in Nederland procedures plaatsvinden die zo oneerlijk zijn en slechts het eigen belang van de betrokken instellingen dienen. Zeker als er een majeur belang van vernietiging van een zeer succesvolle wetenschappelijke carrière, zoals die van mij, in het geding is. Ik heb steeds gezegd dat de beslissing en de procedure van de Universiteit Utrecht fout waren. Ten onrechte ben ik geslachtefferd”, stelt de bioloog.

‘Big data zetten verzekeraars aan het denken’

DEN HAAG — Het wordt tijd dat Nederlandse verzekeraars gaan nadenken over privacy, solidariteit en het sturen van gedrag. Dat blijkt uit onderzoek van het Rathenau Instituut naar verzekeren in de datagedreven samenleving.

Onderzoekers van het Rathenau Instituut interviewden specialisten bij de innovatieafdelingen van Delta Lloyd, Reaal en coöperatie Dela, bij het Verbond van Verzekeraars, bij universiteiten en bij het nieuwe initiatief Fairzekering. De onderzoekers vulden de interviews aan met literatuuronderzoek en met eerdere studies van het Rathenau Instituut over de datasamenleving. Uit het onderzoek van het Rathenau Instituut blijkt dat Nederlandse verzekeraars op dit moment nog niet massaal met big data bezig zijn. Toch kunnen de verzekeraars maar beter snel gaan nadenken over wat nieuwe verzekeringsmodellen betekenen voor publieke waarden als privacy, solidariteit en het sturen van gedrag. De onderzoekers van het Rathenau Instituut verwachten dat de relatie tussen klant en verzekeraar verandert door het gebruik van big data. Een voorbeeld is de autoverzekering. Die is nu nog mede gebaseerd op de leeftijd van een bestuurder omdat jonge mensen over het algemeen meer schade veroorzaken.

Big data gaat over de mens en zijn digitale voetafdruk. Leeftijd, rijstijl, inkomen, woonplaats, gezondheidsgedrag, status, kinderen, privacy. Allerlei feiten gekoppeld aan de persoon. Daarbij spelen zorgvuldigheid en privacy een belangrijke rol, maar ook de inzetbaarheid van die enorme brok aan gegevens.

Maar verzekeraars experimenteren met een nieuw type verzekering waarbij de premie niet van de leeftijd maar van de rijstijl van de bestuurder afhangt. Hoe hard je rijdt, remt en optrekt, blijkt uit de gegevens van de boordcomputer. De nieuwe verzekering is op de persoon afgestemd en dat ondermijnt het tot nu toe gehanteerde principe van solidariteit. De onderzoekers waarschuwen voor vreemde situaties als verzekeraars met big data aan de slag gaan. Zo ex-

perimenteren buitenlandse verzekeraars met premiekorting als je veel stappen verzamelt op je stappenteller. Door een beloning te koppelen aan het aantal stappen geeft de verzekeraar een impliciet oordeel dat een rondje hardlopen een betere besteding van de avond is dan een bezoekje op de bank bij je familie. Verzekeraars moeten dus een zorgvuldige afweging maken hoe ze gedrag willen sturen. Verder benadrukken de onderzoekers van het Rathenau Instituut dat het toemendende gebruik van data uit verschillende bronnen ertoe leidt dat het voor klanten steeds onduidelijker wordt hoe premies tot stand ko-

men. Verzekeraars zouden er, aldus de onderzoekers, goed aan doen om openheid te geven over welke data ze verzamelen en om klanten controle te geven over hun eigen data. Parallel aan deze studie publiceerde het Rathenau Instituut een achtergrondstudie over maatschappelijke vraagstukken rond big data. Het gaat hierbij over zaken als privacy, data sharing, eigenaarschap en machtsverhoudingen. Die publicatie is bedoeld voor beslissers en beleidsmakers die meer willen weten over wat big data eigenlijk zijn en welke maatschappelijke en economische kwesties samenhangen met de inzet van big data.

Foto: Shutterstock

Euro

Lager

AMSTERDAM — De Euro-pese aandelenbeurzen deden vanochtend een stap terug na de herstelrally op vrijdag. Op het Damrak was SBM Offshore een uitbinker, nadat het bedrijf had laten weten weer mee te mogen dingen naar orders van het Braziliaanse staatsolieconcern Petrobras. “Beleggers blijven een beetje risicomijdend ondanks het herstel van afgelopen vrijdag. Men wordt toch wat nerveus van die flinke koersschommelingen. Ook is het afwachten wat voor een impact het uitstootschandaal rond Volkswagen op de Duitse economie heeft”, aldus analist Joost van Beek van Theodoor Gilissen. De AEX-index op Beursplein 5 koerste aan het einde van de ochtend 1,5 procent lager op 416,43 punten. De MidKap daalde 0,7 procent tot 617,50 punten. De beurzen in Frankfurt, Parijs en Londen verloren tot 1,8 procent. Volkswagen zakte op de Duitse beurs ruim 6 procent. In de MidKap steeg SBM Offshore 15 procent in beurswaarde. De dienstverlener aan de olie- en gasindustrie dingt mee naar twee orders voor varende productie- en opslagplatformen (fpso's) van Petrobras. SBM was een tijd uitgesloten van meedingen vanwege zijn vermeende rol in het corruptieschandaal rond het Braziliaanse bedrijf. De euro bleef vrijwel onveranderd op 1,993 gulden. Een vat Amerikaanse olie zakte 0,9 procent in prijs tot 45,28 dollar. Brentolie werd 1,1 procent goedkoper en kostte 48,07 dollar.

Tokio

Verlies

TOKIO — De aandelenbeurs in Tokio is vandaag met verlies aan de laatste handelsdagen van het derde kwartaal begonnen. Tegenvallende berichten uit China, waar de industriële winsten in augustus opnieuw afnamen, zorgden voor terughoudendheid onder beleggers. De Nikkei eindigde 1,3 procent lager op 17.645,11 punten. Een duurdere Japanse yen zorgde voor koersverliezen onder de Japanse exportbedrijven. Elektronicaconcern Sony en robotmaker Fanuc verloren daardoor 3,6 en 3,7 procent. Suzuki verloor 2,2 procent. De Japanse automaker verkoopt zijn belang van 1,5 procent in Volkswagen aan Porsche. De andere beurzen in het Vere Oosten lieten een gemengd beeld zien. Handelaren spraken van een relatief rustige beursdag aangezien de markten in Hongkong, Taiwan en Zuid-Korea gesloten waren vanwege feestdagen. In China noteerde de Shanghai Composite tussentijds 0,3 procent lager. De All Ordinaries in Sydney dikte 1,2 procent aan, dankzij stevige koerswinsten van de Australische banken.

Wall Street

Negatief

NEW YORK — De aandelenbeurzen in New York zijn de handelsweek vandaag lager aangevangen na overwegend verliesbeurten in de voorgaande vier handelsdagen. Beleggers maken zich nog altijd zorgen over de staat van de wereldeconomie. Net als in Europa staat op Wall Street de grondstoffensector onder druk. De Dow-Jonesindex stond kort na opening 0,7 procent lager op 16.197 punten. De S&P 500 zakte 0,8 procent tot 1916 punten en de technologiebeurs Nasdaq verloor 0,8 procent tot 4649 punten. Het aandeel Apple verloor in de eerste handelsminuten 0,8 procent. Het techbedrijf maakte bekend in drie dagen tijd een recordaantal van ruim 13 miljoen exemplaren van de nieuwste iPhones verkocht te hebben. Aluminiumproducent Alcoa, dat bekendmaakte zich op te splitsen in twee bedrijven, won 3,4 procent. Mijnbouwer Peabody Energy verloor 2,5 procent aan beurswaarde en ook koperdelper Freeport-McMoRan (min 5 procent) leverde fors in.

Banken willen vertrouwen terugwinnen

AMSTERDAM — Het heeft even geduurd, maar banken bieden eindelijk inzage in hoe hun dienstverlening ervoor staat en hoe Nederlanders over ze denken. Het vertrouwen dat Nederlanders hebben in de bankensector is nog altijd laag. Dit komt, volgens onderzoek in opdracht van de branche zelf, door een gebrek aan klantgerichtheid.

“Een belangrijke stap”, zo reageerde minister Jeroen Dijsselbloem van Financiën vandaag op het naar buiten komen van de cijfers. De bewindsman drong er zo'n twee jaar geleden bij toezichthouder AFM al op aan dat banken hun individuele scores aan de klanten lieten zien. Nederlanders geven de bankensector een 2,8 op een schaal van 1 tot 5, zo blijkt.

Dat komt neer op een kleine onvoldoende. Wat opvalt is dat het vertrouwen dat mensen hebben in hun eigen bank hoger ligt: gemiddeld een 3,2. Vooral bij Triodos Bank liggen beide scores ver uiteen. Klanten van die bank hebben het minst vertrouwen in de sector en het meest in hun eigen bank. De banken doen ook een boekje open over de rapportcijfers die zij hebben

gekregen van toezichthouder AFM. Die had onlangs flinke aanmerkingen op de hulp die de banken bieden aan hypotheekklanten die in de problemen komen met betalen. Het blijkt dat de grote hypotheekverstrekker Rabobank wat betreft hypotheken het slechtst scoorde: een 2,9. ABN Amro liet het slechtste cijfer zien als het gaat om leningen. ING werd het laagste beoordeeld met beleggen. Het gaat hierbij onder meer om de manier waarop de banken hun klanten inzicht geven in bepaalde zaken. De banken zeggen toe verbeteringen door te voeren. Ze beloven dat zij met advies of suggesties zullen komen,

wanneer klanten aangeven dat hun persoonlijke situatie wijzigt. Ook gaan ze helder op schrift stellen hoe zij klanten met mogelijke betalingsachterstanden bij hypotheken kunnen helpen. En ze gaan het voor klanten duidelijker maken hoe zij een klacht bij de juiste persoon of afdeling kunnen indienen. “Het is nu aan ons om er wat aan te doen”, zei Nick Jue, de topman van ING Nederland. Rabobank-bestuursvoorzitter Wiebe Draijer noemt het pijnlijk voor banken om scores te laten zien die niet zo hoog zijn. “Dit is de best denkbare aansporing tot verbetering”, aldus Draijer.

Shell stopt met olieboringen bij Alaska

Foto: Shutterstock

Shell kampt met teleurstellende proefboringen en voorziet dat het niet rendabel is om nog langer door te gaan in het moeilijk toegankelijke Alaska. De huidige lage olieprijs was mede doorslaggevend voor het besluit om zich terug te trekken.

DEN HAAG — Shell stopt met het speuren naar olie en gas in de zeebodem bij Alaska. Dat maakte het Nederlands-Britse olie- en gasconcern vandaag bekend.

Aanleiding voor het besluit is een proefboring die teleurstellende resultaten heeft opgeleverd. In de betreffende bron is wel olie aangetroffen, maar veel minder dan verwacht. Dat maakt het voor nu en de nabije toekomst niet rendabel om door te gaan, aldus Shell. Het bedrijf wees daarbij ook op de hoge kosten van olieboringen in Alaska, een lastig toegankelijk gebied met zware weersomstan-

digheden. Die uitgaven zijn bij het huidige prijsniveau op de wereldoliemarkt niet terug te verdienen. Daarnaast speelt de strenge en onvoorspelbare regelgeving rond de oliewinning in het gebied een rol. Shell benadrukte dat tijdens de proefboring tot een diepte van ruim 2 kilometer wel veilig is gewerkt. Het olieconcern ziet Alaska nog altijd als een strategisch belangrijk gebied. De oliewinning in de regio is omstreden. Volgens milieuorganisaties worden grote risico's genomen. De afgelopen jaren kampte Shell met veel tegenslag in Alaska. Eind 2012 liep het boorschip Kulluk aan de grond. Kort daarna werden

mankementen gevonden aan een ander boorschip, de Noble Discoverer. Dat zorgde voor veel vertraging en was bovendien koren op de molen van de milieubeweging. Over de financiële impact deed Shell nog geen concrete mededelingen. Wel kondigde het bedrijf afschrijvingen aan op bezittingen in Alaska. Die staan voor in totaal 3 miljard dollar op de balans. Daarnaast staat voor 1,1 miljard dollar aan toekomstige contracten in de boeken. Meer wordt duidelijk bij de presentatie van de derde kwartaalcijfers eind oktober.

Goed nieuws
De milieuorganisatie Green-

peace reageerde vandaag verheugd op het nieuws dat Shell stopt met olieboringen bij Alaska. “Als Shell definitief stopt met olieboringen bij Alaska, is dat heel goed nieuws en een overwinning voor het milieu”, aldus campagneleider Faiza Oulahsen.

“Als dat een beslissing op de lange termijn is, is dat een grote beslissing. Ik ben heel benieuwd of ze zich nu definitief terugtrekken uit het poolgebied”, aldus Oulahsen. “Maar het is de vraag of het voor een langere tijd is of alleen voor dit seizoen. Vandaag 28 september was het sowieso al de laatste dag van het boorseizoen.”

Rol Winterkorn in VW-schandaal onderzocht

BRAUNSCHWEIG — Justitie in Duitsland is een strafrechtelijk onderzoek begonnen naar mogelijke fraude door Volkswagen. Ook de mogelijke rol van de vorige week opgestapte topman Martin Winterkorn in het dieselschandaal rond de Duitse autobouwer wordt onderzocht. Dat heeft de openbare aanklager in Braunschweig vandaag bekendgemaakt.

VW is in opspraak geraakt omdat het met het motormanagement van sommige dieselmotoren heeft geknoeid. Daardoor lijken de wagens in laboratoriumtests veel schoner dan ze in werkelijkheid zijn. Ook in de Verenigde Staten, waar de milieudienst EPA de zaak aan het rollen heeft gebracht, loopt een strafrechtelijk onderzoek. Het bedrijf hangt een miljardenboete boven het hoofd. Winterkorn stapte vorige week op, naar eigen zeggen om de weg vrij te maken voor de veranderingen die nodig zijn bij het autoconcern. Daarbij benadrukte de toezichthoudende raad dat de topman geen weet had van de malversaties die onder zijn bewind zijn begaan. Matthias Müller, de voormalige baas van sportwagendochter Porsche,

Foto: AFP

Martin Winterkorn is vorige week opgestapt, maar zijn rol in het geknoei met software wordt nader onderzocht. Volkswagen kan een miljardenboete verwachten.

volgde hem op. Wereldwijd zijn 11 miljoen auto's van de Volkswagen-groep voorzien van de software waarmee de uitkomst van laboratoriumproeven kan worden beïnvloed. Daaronder zijn zoals verwacht ook Audi's, 2,1 miljoen in totaal, aldus de luxedochter van het concern. Het gaat om voertuigen van de types A1, A3, A4 en A6, de sportwagen TT en de terreinwagens Q3 en Q5.

Duitse e-auto's
Peter Altmaier, de kabinets-

chef van bondskanselier Angela Merkel, daagde vandaag de Duitse autofabrikanten uit te bewijzen dat ze nog altijd leidend zijn in de autosector door met een betere elektrische auto te komen dan de Tesla. “Ik ken Elon Musk. Hij is een indrukwekkende man en zijn Tesla is een indrukwekkende auto”, zei Altmaier in een interview met persbureau Bloomberg. “Het zou me enorm verheugen als de Duitse autofabrikanten met een betere en goedkopere e-

auto komen dan die van Musk.” Duitsland probeert zijn blazen op te poetsen nu het dieselschandaal van Volkswagen de autosector in het land in een kwaad daglicht heeft gesteld. “We moeten er zeker van zijn dat het merk geen blijvende schade oploopt”, zei Altmaier. VW-dochter Porsche onthulde eerder deze maand zijn ‘Mission E’, die volgens de vorige week tot bestuursvoorzitter gepromoveerde Matthias Müller beter is dan de Tesla.

Facts & Figures

door Willem-Jan Paardekooper

Macro-economische cijfers

Na een mooi plus maandag, was het weer gedaan met het optimisme. Alle analisten zitten rond de tafel om te zien wat mevrouw Yellen nu precies bedoelt tijdens haar persconferentie. Afgelopen donderdag kwam er wat meer duidelijkheid, maar niet genoeg om de markten te kalmeren. Nadat mevrouw Yellen donderdag gesproken had, schoten de futures omhoog. De opening vrijdag was geweldig, maar het zakte als een kaartenhuis in elkaar. Alleen de Dow-Jones kon vrijdag in de plus sluiten door mooie kwartaalcijfers van Nike. Maar de andere indexen moesten hun sterke winsten van de opening volledig teruggeven en sloten in het verlies. Voor de week moesten alle indexen terug. De Dow-Jones deed het nog het beste met een verlies van 0,4 procent voor de week. De S&P 500 moest 1,4 procent terug en de Nasdaq moest 2,9 procent voor de week terug.

Omdat de Fed de rente niet verhoogd heeft, zijn we eigenlijk weer terug bij af. Want wanneer gaat het nu wel gebeuren? In november of december? Of toch pas in 2016? Op donderdag komen er weer banencijfers naar buiten, waarvan we weten dat de Fed hier naar kijkt. Dus het spelletje van wachten en reageren is weer begonnen. Onzekerheid is niet iets waar de beurzen op zitten te wachten en dat blijkt. De onrust is er, terwijl het eigenlijk het best wel goed gaat in Amerika. Maar omdat mevrouw Yellen in haar persconferentie heeft gemeld dat ze ook kijkt naar de ontwikkelingen in Europa en China, is er weer volop onduidelijkheid. In China gaat het minder goed. De cijfers die daar naar buiten komen laten dat ook zien. We waren gewend geraakt aan 10 procent groei op jaarbasis. De rest van de wereld viert feest als ze zelf 3 procent groei laten zien. Dus de groei in China was onrealistisch. Dat China teruggaat naar een meer normale groei is alleen maar beter. Maar de beurzen kijken wat korter vooruit. Dat zorgt er nu voor dat de beurzen wereldwijd in twijfel verkeren. Dit is wel een beetje een seizoenskwaal. Meestal na de optie-expiratie van oktober komt er weer kracht in de markten. Dus daar moeten we nog drie weken op wachten. Tot die tijd zal de beweeglijkheid van de beurzen niet echt afnemen. De pessimisten hopen dat de S&P 500 nog een keer wil dalen naar 1867 punten. Als we dat niveau zien, dan hebben de technische analisten hun bodem gezien en kunnen de beurzen zich opmaken voor verdere stijgingen. De S&P 500 sloot vrijdag op 1931,34 punten. Wij zijn voor het laatste deel van dit jaar heel optimistisch, maar we moeten nog even door de komende drie weken heen. De markten kunnen in die tijd alle kanten opgegooid worden. Dus nog even stoelriemen vast. Ook de olieprijs blijkt een belangrijke graadmeter. Daalt de prijs van olie, dan zien we de beurzen ook dalen, maar stijgt de prijs van olie, dan zijn de beurzen blij. Momenteel zit de olieprijs gevangen tussen 44 dollar aan de onderkant en 47,50 dollar aan de bovenkant. We moeten eerst hieruit breken, voordat we verder kunnen kijken wat er gaat gebeuren. Wij denken dat we naar boven uit zullen breken. Zodra we zien dat de olieprijs daalt naar 44 dollar, dan kopen we. En rond de 47,50 dollar kijken we wat er gebeurt. De keren dat we niet door die 47,50 dollar heen willen breken, dan verkopen we snel weer, om te wachten dat hij weer daalt naar 44 dollar. Dan stappen we weer vrolijk in. Heb geduld, we zijn bijna uit de meest vervelende periode van het jaar. Dan kunnen we ons opmaken voor een eindejaarsrally.

Heeft u vragen hierover, of wilt u uw vraag in de krant beantwoord zien, stuurt u ons dan een e-mail via onze website. www.kaatvermogensbeheer.com. Telefoonnummer 736-2444.

NEW YORK				AMSTERDAM			
	28-Sep				28-Sep		
DOW JONES	16102,41	-1,30%		AEX	412,32	-2,48%	
S&P 500 INDEX	1898,54	-1,70%		ARCELMITTAL	4,62	-8,26%	
NASDAQ	4594,83	-1,96%		AEGION NV	5,00	-3,88%	
AMAZON.COM INC	505,10	-3,65%		AHOLD NV	16,81	-1,12%	
APPLE INC	113,29	-1,24%		AKZO NOBEL	56,10	-1,82%	
BAIDU INC-SP-ADR	134,86	0,39%		ASML HOLDING NV	74,12	-3,93%	
BERKSHIRE HATH-B	128,60	-0,80%		DSML (KONIN)	36,62	-4,74%	
CITIGROUP INC	49,46	-2,16%		HAL TRUST	157,70	-0,10%	
COCA-COLA CO	39,45	-0,43%		HEINEKEN NV	71,31	-0,39%	
WALT DISNEY CO	99,78	-0,52%		ING GROEP NV	12,43	-3,42%	
3D SYSTEMS CORP	12,07	-0,82%		KPN (KONIN) NV	3,34	-2,68%	
EBAY INC	24,39	-3,71%		KONINKLIJKE PHIL	20,87	-2,34%	
FACEBOOK INC-A	89,41	-3,62%		RANDSTAD HOLDING	53,04	-0,45%	
GENERAL ELECTRIC	24,60	-1,26%		RELX NV	14,30	-0,17%	
GOOGLE INC-A	627,39	-1,99%		ROYAL DUTCH-SH-A	20,58	-2,60%	
HEWLETT-PACKARD	24,58	-1,72%		TOITOM	6,88	-4,25%	
HOME DEPOT INC	115,48	-1,08%		TOTAL SA	38,77	-0,01%	
INTEL CORP	29,00	0,66%		UNILEVER NV-CVA	35,01	-1,56%	
JOHNSON&JOHNSON	90,72	-0,31%		W.P. STEWART HOL	315,06	-0,45%	
LINKEDIN CORP-A	188,57	-2,74%		SCOTIABANK FUNDS			25-Sep
MICROSOFT CORP	43,67	-0,61%		MONEY MARKET	13,0659	0,00%	
PROCTER & GAMBLE	71,89	-1,07%		US DOLLAR BOND	2,6242	-0,29%	
ROYAL DUTCH-ADR	46,16	-2,41%		GLOBAL GROWTH	2,2627	0,07%	
STARBUCKS CORP	56,97	-1,77%		US GROWTH	11,7447	-0,01%	
TWITTER INC	25,43	0,55%		CANADIAN GROWTH	2,5194	-0,13%	
WAL-MART STORES	63,66	-0,18%		FUNDS			25-Sep
WHOLE FOODS MKT	31,19	0,27%		BGF CONT EUR FLEX	22,42	1,82%	
EXCHANGE TRADED FND				BGF EMKT BOND	15,34	-0,71%	
ALERIAN MLP - AMLP	12,30	-5,28%		BGF FIX INC GBL OP	13,15	0,08%	
ISH GBL HY BD - HYG	47,01	-0,96%		BGF GBL ALLOCATION	48,12	0,56%	
ISH IBXX HY BD - HYG	82,97	-1,31%		BGF USD CORE BOND	16,85	-0,12%	
ISH SELECT DIV - DIVY	71,80	-1,14%		BGF USD HI YIELD BND	27,73	-0,57%	
ISH MSCI EMKT - EEM	31,84	-1,74%		TEMPLETON GBL BND	22,24	0,09%	
ISH MSCI PAC - EPP	36,52	-0,81%		TEMPLETON ASIAN SM	38,62	-0,16%	
ISH RUSSELL - IWV	112,92	-1,72%		CURRENCIES			28-Sep
ISH S&P 500 - SPY	106,80	-1,77%		YENUSD	119,7300	-0,71%	
ISH EUROPE - IEV	39,26	-1,05%		EURUSD	1,1237	0,38%	
POWERSH-QQQ	100,97	-1,89%		CANUSD	1,3358	0,16%	
POWERSHARES DB C	14,95	-1,32%		GBPUSD	1,5205	0,16%	
SPDR S&P INT DIV-DWX	33,64	-1,32%		COMMODITIES			28-Sep
SPDR S&P MID 400	247,84	-1,77%		Oil WTI	44,51	-2,63%	
SPDR S&P 600 SMA	98,17	-1,43%		GOLD	1194,39	1,05%	
VANGUARD REIT - VNQ	74,01	-1,70%		SILVER	14,6555	-3,62%	
WSDQMTX JAP H EQ-DXJ	48,65	-3,20%		WHEAT	501,2500	-1,28%	
Source Bloomberg							

A Standard Of Excellence Since 1916

MCB
MADURO & CURIEL'S BANK N.V.
Private Banking & Investment Services

Lio Capriles Banking Center, Schottegatweg (Oost) z/n
P.O. Box 305, Curaçao, Tel. 466-1818, Fax. 466-1633
e-mail: pbis@mc-bank.com, website: www.mc-bank.com/pbis

Cheerleaders moeten broek aan onder rokje

Al jaren doen cheerleaders op Amerikaanse middelbare scholen hun acts in strakke pakjes en korte rokjes. Een schoolbestuur in Idaho is er nu ineens achtergekomen dat de outfits niet erg geschikt zijn om mee te gaan zitten. Om te voorkomen dat meisjesbillen te zien zijn als de dames even ergens neerstrijken, moeten de cheerleaders voortaan een legging of sportbroek aan onder de rokjes als ze trainen of gewoon ergens

rondlopen. Groot nieuws in de lokale krant *CDAPress*, maar ook in de rest van Amerika. De meiden zelf op Post Falls High School reageerden er stoicijns op. Sommigen trokken een legging aan bij de laatste training en andere meisjes lieten het cheerleaderspakje dan maar helemaal in de kast hangen. Maar aanvoerder Shelby Hanson was er niet zo blij mee: "Je vraagt footballspelers toch ook niet of ze een rok onder hun shirt

aandoen? Het is belachelijk." Volgens Hanson wordt het team niet serieus genomen. Op dagen dat ze in actie komen, dragen de meisjes hun pakjes naar school. Vorig jaar gebeurde dat ook al, maar toen kraaide er geen haan naar. Amerikaanse media reageren verontwaardigd. Maar het schoolbestuur trekt zich er niets van aan. Op andere scholen moeten de meiden zich ook netjes aankleden buiten het sportveld.

Met duurzame motor in 80 dagen rond de wereld

Studenten van de TU Eindhoven hebben een elektrische motorfiets ontworpen waarmee ze volgend jaar in tachtig dagen de wereld rond willen. De duurzame toermotor wordt volgende week gepresenteerd. Het is volgens de studenten de eerste elektrische toermotorfiets ter wereld. Ze hebben er sinds 2014 aan gewerkt. Door een zelf ontworpen batterijpakket kan de motor twee keer de afstanden afleggen van huidige elektrische motoren. Het doel van de wereldreis – details worden de komende week bekendgemaakt – is om mensen wereldwijd ervan te overtuigen dat duurzaam vervoer de toekomst heeft.

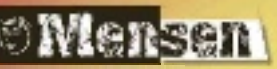
Vrouw na 30 minuten ontslagen om tatoeage

Claire Shepherd was behoorlijk in haar nopjes toen ze werd aangenomen bij een bedrijf in Swansea. Helaas voor Claire was dit van korte duur, want ongeveer dertig minuten later werd ze alweer ontslagen. Dit had alles te maken met een opvallende tatoeage van de vrouw. Shepherd solliciteerde telefonisch en kreeg al snel te horen dat ze was aangenomen als verkoopster. "Ik was zo blij toen ik te horen kreeg dat ik was aangenomen en een week later al kon beginnen", aldus Claire, die haar verhaal op Facebook heeft gezet. Haar nieuwe werkgever stuurde Claire vervolgens de arbeidsvoorwaarden en een kledingvoorschrift. Daarin stond dat opvallende tatoeages bedekt moesten worden. Shepherd

ging ervan uit dat deze eisen verouderd waren, maar zocht voor de zekerheid toch even contact met haar nieuwe baas, ze heeft immers een flinke tekening op haar arm. Helaas voor Claire was dit niet het geval. Een halfuur later werd Claire dus de laan uitgestuurd. "Ik was helemaal in shock toen ik hoorde dat ze mij toch niet meer wilden hebben, omdat ik mijn tatoeage niet kan bedekken." Claire heeft naar eigen zeggen genoeg ervaring voor de baan en bij vorige werkgevers zegt ze nooit last te hebben gehad van haar lichaamsversieringen. "Ik vind het bizar dat mensen met opvallende en zichtbare tatoeages nog steeds gediscrimineerd worden. Ik vind het walgelijk." Het verhaal van Claire is in

twee dagen tijd al bijna 3000 keer gedeeld en ook de *Daily Mail* heeft het nieuws opgepikt. Inmiddels heeft het bedrijf besloten om Claire de baan alsnog te geven. "Ze zeggen nu dat ze mijn tattoo niet aanstootgevend vinden. Maar ik denk dat ze dit aanbod nooit

hadden gedaan als ik het verhaal niet naar buiten had gebracht", aldus Claire. "Ik ben wel blij dat ze hun fout inzien. Dat is een stap vooruit." Shepherd is overigens niet op het aanbod ingegaan, ze heeft inmiddels ergens anders een baan gevonden.

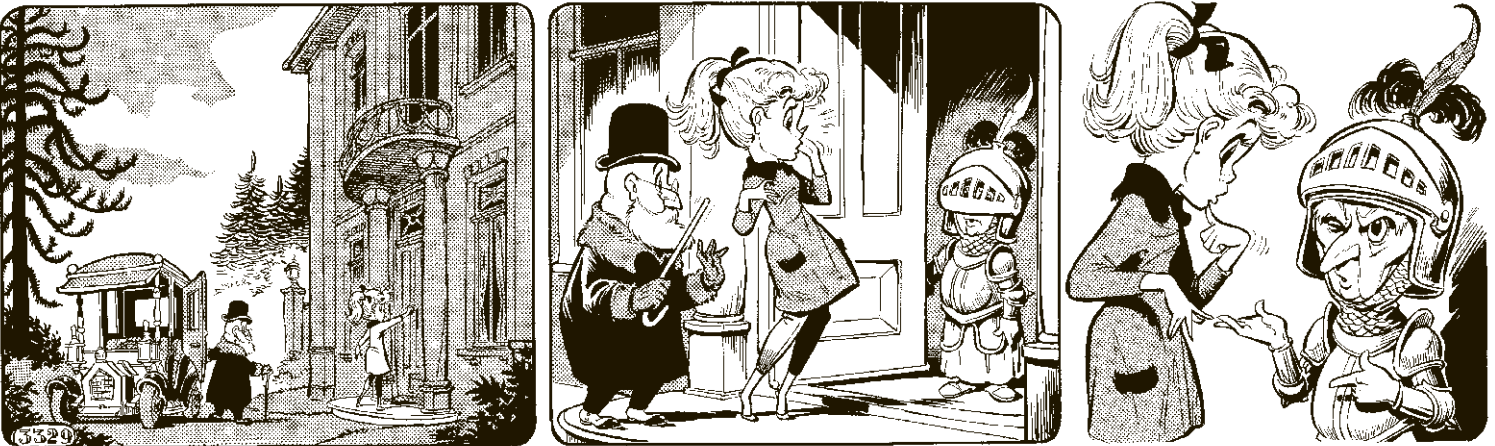
Ook iets leuks voor de Mensen-pagina ?

Een jubileum, diploma of benoeming te melden ?
Wij plaatsen het graag op de Mensen-pagina

Stuur uw informatie (kort en bondig, liefst met foto) naar :
arubaredactie@amigoe.com o.v.v. "Mensen"

Koning Hollewijn en het gezichtsverlies

Door Marten Toonder

Wiebeline en koning Hollewijn waren bij het huis van professor Kerndrayer aangekomen. "Het zal mij benieuwen of die noodfiguur intussen al iets heeft uitgevonden tegen dat zweven!" zei het meisje, aanbellend. "Dan kunnen we die arme soldaat tenminste helpen!" Binnenshuis werden enkele knarsende voetstappen hoorbaar, het geluid van piepend ijzer kon worden vernomen en toen werd de deur geopend. "Gompie! Wie hebben we daar?" riep Wiebel. "Een ijzeren engerd!" "Een ruwe bolster, zo te zien," gaf Hollewijn toe. "Maar het

gaat om wat er in zit." "Ik ben het — Kerndrayer!" sprak het harnas. "Mijn ultronen zijn nog steeds wat in het ongereede en teneinde onhoog stijgen te voorkomen heb ik me in het legermuseum het harnas van Roderik de Laffe aangeschaft. Het vizier biedt echter een beperkt uitzicht en..." "Dus je bent nog steeds gewichtloos?" riep Wiebeline. "Je hebt nog geen tegenmiddel ontdekt?" "Het wetenschappelijk denken valt me moeilijk in deze drukende helm," gaf de ander toe. "Aan de andere kant zal ik voort moeten maken — vóór mijn brein door deze toestand gaat lijden aan eventuele celdegeneratie."

Jongens printen 3D-rolstoel voor katje

Een zielig, gehandicapt katje in Canada heeft een tweede kans gekregen op een gelukkig leven. Twee tieners hebben een technologische oplossing bedacht die de katten weer op de been helpt, schrijft *Vancouver News*. Afgelopen zomer werd het pasgeboren katertje Cassidy gevonden in de bossen van Langley. Hij was zwaargewond geraakt bij een ongeluk en beide achterpootjes moesten vanwege een infectie geamputeerd worden. Cassidy werd opgevangen door de Tiny Kittens Society, een opvang voor zielige katten. De dieren die er wonen, zijn op een webcam te volgen. Dat was een medewerkster van de lokale middelbare school

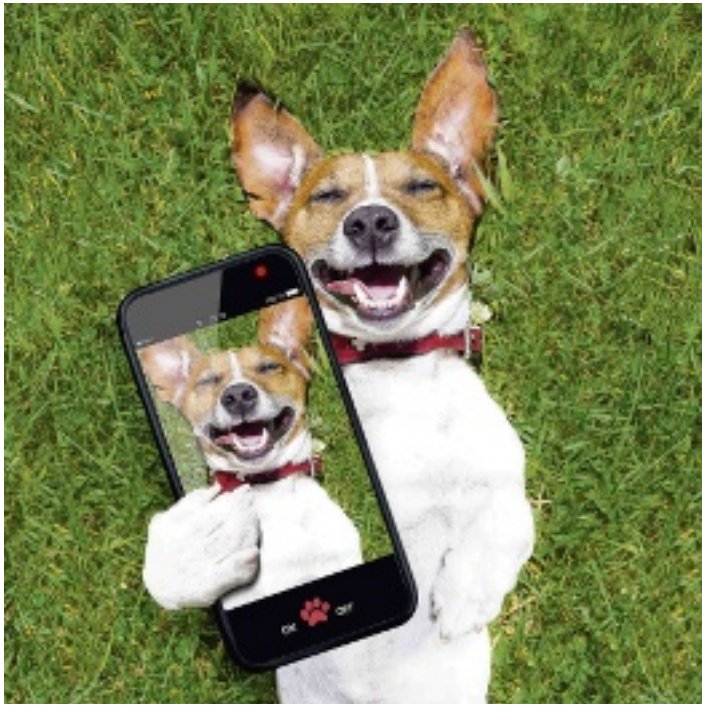
opgefallen. Ze vertelde erover op school en dat verhaalde zette leerling Josh Messmer en Isaiah Walker aan het denken. De twee besloten een hulpmiddel te maken voor de kat. Met speciale software en de 3D-printer op school maakten ze een rolstoel. Binnen een week was die klaar. Het eerste model kon deze week getest worden op Cassidy. Dat beviel goed. Het prototype heeft nog wat aanpassingen nodig, maar daarna kan het katertje er permanent gebruik van maken om rond te rijden. Als Cassidy groeit, kunnen de jongens gemakkelijk nieuwe onderdelen printen. Cassidy woont nog steeds in de opvang en is via de webcam te bekijken.

Bankrovers posten foto's buit op Facebook

Een stel dat een bank in Ohio had overvallen, is door de mand gevallen door foto's van de buit op Facebook te zetten. De criminelen plaatsen triomfantelijk een kiekje op het sociale medium, waarop ze met bankbiljetten aan het zwaaien zijn. Op een andere foto staat bankrover John Mogan (28) met een selfie op Facebook. Hij zit in zijn auto met een pak geld in zijn mond gepropt. De zwaar getatoeëerde Mogan werd volgens het politieonderzoek vlak voor de bankroof onder handen genomen door zijn vrouwelijke kompaan Ashley Duboe (24). Zij probeerde met make-up zijn tattoo's te verbergen zodat hij niet herkend zou worden. Hij kwam op 19 juli voorwaardelijk vrij, nadat hij er vier jaar cel voor een andere bankroof op had zitten.

Volgens de politie liep Mogan de bank binnen en eiste hij via een handgeschreven briefje geld van de bankbediende. Vier dagen na hun criminele activiteit postten de twee foto's op Facebook van hun buit. Later plaatste

Selfiemachine voor dieren in de maak

Crowdfunding-site Indiegogo heeft geld ingezameld om een ingenieuze selfiemachine te maken voor honden. Het enige wat het baasje hoeft te doen is de 'Petbox' vullen met hondensnoepjes en een geluidsopname op de machine uploaden om het dier te roepen. De hondeneigenaar kan de geluidsopname vanaf elke plek via de smartphone versturen. Als vervolgens de viervoeter in de buurt van de Petbox komt koekeloeren, maakt de ingebouwde camera

mera een selfie van de nietsvermoedende harige vriend. De selfie wordt rechtstreeks naar de smartphone van het baasje gestuurd. Om de trouwe lobbies te bedanken, komt er een hondensnoepje uit de selfiemachine. Volgens Indiegogo kan het apparaat ook worden gebruikt voor katten en konijnen. De mensen achter de machine komen nog wel 20.000 pond tekort om het idee daadwerkelijk in de schappen te krijgen, weet *Mirror*.

'Blote' presentatrice weg om Playboy-shoot

Tijdens een screentest haar borsten laten zien, leverde de 21-jarige Enki Bracaj een baan op als nieuwslezeres op de Albanese televisie. Nu ze diezelfde boezem aan het hele land wil laten zien met een Playboy-shoot, kan de sexy dame op zoek naar ander werk.

De zenderbazen van de Albanese televisie waren erg onder de indruk van de 'talenten' van Enki. Ze droeg een jasje over haar blote borsten toen ze auditie deed en nadien kreeg ze meteen een baan als nieuwslezeres aangeboden. De schaars geklede dame bleek een kijkcijferkanon te zijn. Wat opmerkelijk is, aangezien het land bekend staat als preuts en conservatief. Enki's borsten bleven niet onopgemerkt. Al snel werd ze als nieuwe 'hote' celebrity gevraagd voor een Playboy-

shoot. Dat zag ze wel zitten.

Haar baas was minder enthousiast. Ishmet Drishti laat aan de *Daily Mail* weten dat zijn protégé geschorst is. "Ik heb haar gezegd dat ze zich op de journalistiek en haar opleiding moest concentreren. Ik heb

nog zo geprobeerd haar op een ander idee te brengen. We zijn nog in gesprek over een oplossing." Maar tot die tijd is Enki's tv-loopbaan even voorbij. Zelf zit ze er niet zo mee: "Ik sta aan het begin van mijn carrière. Soms moet je dan een risico nemen."

Buckles

By David Gilbert

Beetle baily

By Mort Walker

Tina's groove

By Rina Piccolo

Baby blues

Door Jerry Scott & Rick Kirkman

Mooie cijfers voor Feyenoord

ROTTERDAM — Feyenoord heeft afgelopen seizoen een recordwinst van 13,6 miljoen euro geboekt. Ook de omzet was met 61 miljoen euro de hoogste ooit in de geschiedenis van de Rotterdamse club. “Op financieel gebied mogen we ronduit tevreden

zijn over het boekjaar 2014-2015”, zei algemeen directeur Eric Gudde vandaag. Na een donkere periode met rode cijfers en grote schulden, heeft Feyenoord de afgelopen jaren in financieel opzicht de weg omhoog weer gevonden.

Trainer Dijkhuizen ontslagen bij Brentford

BRENTFORD — Aan het Engelse avontuur van trainer Marinus Dijkhuizen bij Brentford is al snel een einde gekomen. De 43-jarige Westlander werd vandaag ontslagen, net als zijn assistent Roy Hendriksen.

Dijkhuizen was amper vier maanden in dienst van de club die uitkomt in het Championship, het tweede niveau in Engeland. Brentford beleefde onder het Ne-

derlandse duo een beroerde start van het seizoen. De ploeg van Dijkhuizen won slechts twee van de acht competitieduels en staat in de onderste regionen van de competitie. Brentford incasseerde bovendien in het toernooi om de League Cup een ontluisterende nederlaag tegen het bescheiden Oxford United (0-4). De visie van Brentford is gebaseerd op cijfers en statistieken, geïnspireerd door het Amerikaanse ‘Moneyball-principe’.

Sport

WILLEMSTAD — Met een uitstekend spelende Riechedly Bazoer won Ajax zaterdag simpel met 2-0 van FC Groningen. Ajax hield voor de zesde keer in zeven competitiewedstrijden de ‘nul’. De laatste tegentreffer in een competitiewedstrijd in de ArenA dateert alweer van 15 februari. PSV en Feyenoord wonnen ook, Heracles leed voor het eerst een nederlaag.

Zakelijk Ajax simpel langs FC Groningen

ranglijst geen moment waar kunnen maken. De Alkmaarders maakten een einde aan de spectaculaire zegereeks van de ploeg uit Almelo en wonnen in een aantrekkelijk duel verdiend met 3-1. PSV maakte geen fout in de thuiswedstrijd tegen NEC. De titelverdediger sleepte zich naar een zwaarbevochten overwinning: 2-1. Jürgen Locadia besliste de wedstrijd met het hoofd uit een hoekschop. Feyenoord won ook de

tweede confrontatie in vier dagen tijd met PEC Zwolle: 2-0. Aanvoerder Dirk Kuijt (54e minuut) en Eljero Elia (82e minuut) maakten in de tweede helft het verschil voor Feyenoord. Donderdag nog won Feyenoord met 3-0 van PEC, maar dan in bekerverband. Promovendus De Graafschap greep zijn eerste punt. Op de Vijverberg knokte de thuisclub zich tegen Willem II met tien man terug van een 0-2-achterstand.

Het duel in Doetinchem eindigde in 2-2. ADO Den Haag gaf thuis tegen Excelsior drie keer een voorsprong uit handen: 3-3. Dezelfde score stond na 90 minuten op het bord bij FC Utrecht - SC Cambuur. De bezoekers uit Leeuwarden stonden twintig minuten voor tijd met 3-1 voor, maar mochten uiteindelijk nog blij zijn met een gelijkspel. Vitesse had tegen sc Heerenveen de beste kansen op een tref-fer, maar uiteindelijk eindig-

de de wedstrijd doelpuntloos. FC Twente boekte de eerste competitiezege van het seizoen. Na drie nederlagen en drie gelijke spelen werd in Enschede het bezoekende Roda JC verslagen (2-1). Hakim Ziyech was opnieuw de grote man bij FC Twente. Hij bereidde beide doelpunten van de thuisploeg voor. De middenvelder was betrokken bij maar liefst 25 van de laatste 26 competitietreffers van FC Twente.

Foto: AFP

Barcelona verliest Messi

BARCELONA — FC Barcelona moet superster Lionel Messi bijna twee maanden missen. De Argentijnse aanvaller heeft zaterdag in de gewonnen competitiewedstrijd tegen Las Palmas (2-1) een scheur opgelopen in de binnenband van zijn linker knie. Messi raakte al vroeg in de wedstrijd geblesseerd en ging na tien minuten naar de kant. In het ziekenhuis bleek dat de schade fors is. De artsen rekenen op een hersteltermijn van zeven tot acht weken. Op de foto de actie waarbij Messi geblesseerd raakt. Pedro Bigas (r) blokt zijn inzet.

Lorenzo nadert Rossi in MotoGP

ARAGÓN — Jorge Lorenzo houdt de spanning erin in de MotoGP. De Spaanse motorracer won gisteren op zijn Yamaha de Grand Prix van Aragón en liep punten in op klasmentsleider Va-

lentino Rossi. De Italiaanse racelegende (Yamaha) verloor een verbeterd duel met Dani Pedrosa (Honda) om de tweede plaats en moest genoegen nemen met plaats drie. Lorenzo boekte zijn

zesde zege van dit seizoen in de koningsklasse. Het was de zestigste Grand Prix-overwinning in zijn carrière. Rossi heeft in de WK-stand 263 punten, Lorenzo staat op 249.

Sagan wereldkampioen op de weg

RICHMOND — De Slowaak Peter Sagan is gisteren in Richmond wereldkampioen wielrennen op de weg geworden. Sagan soleerde in de slotkilometers van een boeiende koers naar de winst.

Kort achter hem sprintte de Australiër Michael Matthews naar de tweede plaats voor de Litouwer Ramunas Navardauskas. Beste Nederlander was Tom Dumoulin: elfde. Kopman Niki Terpstra deed enkele kilometers voor de finish een poging weg te rijden. De Noord-Hollander werd dertiende. De Nederlandse ploeg bepaalde een groot deel van de wedstrijd. Achter een vroege

vluchtgroep reed Jos van Emden rondenlang op kop. Later namen Robert Gesink, Dylan van Baarle en Bauke Mollema het commando over. Tot een schifting leidde het vooralsnog niet. Een aanval van Mollema leidde een interessante ontsnapping in. De Nederlander kreeg onder meer de Belg Tom Boonen en titelverdediger Michal Kwiatkowski mee. De Italianen wisten hun rappe sprinter

Elia Viviani voorin. Met nog 25 kilometer groeide de voorsprong naar een halve minuut. De Belgen leken in een zetel te zitten met Boonen voorop en Greg van Avermaet en Philippe Gilbert achter de hand. Maar ook deze ontsnapping werd teniet gedaan. Een groep van zo’n zeventig renners reed voor de laatste keer naar de drie koersbepalende klimmetjes. De Tsjech Zdenek Stybar was de eerste die het probeerde. Terpstra reed even op kop maar de ultieme aanval kwam van Sagan op ruim 2 kilometer voor de streep.

Tim Visser maakte meteen een try in zijn debuutwedstrijd voor de Schotten.

LEEDS — Tim Visser kon gisteravond nog maar nauwelijks bevatten wat het met hem deed toen hij eerder op de dag in Leeds debuteerde op het WK rugby. “Het was zo mooi in dat stadion”, blikt hij bij Langs de Lijn terug op de momenten voor het duel van zijn Schotland tegen de Verenigde Sta-

ten. “Je komt die tunnel uit en dan hoor je al dat lawaai van de Schotse fans. De haren in je nek gaan recht overeind staan.” Visser kan voor Schotland uitkomen, omdat hij drie jaar in de Schotse competitie heeft gespeeld. “Het debuut was wel een emotioneel gebeuren. Je probeert een professional te blij-

ven, maar als je dan het veld betreedt gaat er wel even door je heen hoe je hier in hemelsnaam bent gekomen. Je zoekt je familie op de tribune, die je toch niet ziet, want er zitten 40.000 mensen.” De Nederlander, in dienst van Schotland, was meteen belangrijk in zijn eerste WK-wedstrijd ooit. Mede door zijn

try won Schotland met 39-16. “Het was een mooie try, ik kon ‘m makkelijk afmaken. Ik heb mijn tackles gemaakt en kunnen scoren. Ik ben er blij mee.” Zaterdag verloor gastland Engeland met 25-28 van het sterke Wales. Australië won gisteren met liefst 65-3 van Uruguay.

**Fundacion Arubano di
Esnan Visualmente Incapacita**
Primavera 233, Aruba Tel.(297)582-5222/ 582-5051, fax (297)582-0306
e-mail: favi@setarnet.aw website: <http://www.favi.org>